

בהירר עבר בהירר

במסגרת פרויקט "העלמה" של משרד החינוך

ביאור הפיוט מעוז צור

על הקו העדין של התעלות העולם
ועל העליה המכינה

ל"כי נפְלְתִי קָמְתִי כִּי־אֶשֶׁב בְּחֶשֶׁךְ ד' אור לִי

לכבוד חג החנוכה לשותפינו היקרים לדרך

סדר הדלקת נרות חנוכה

תפילה מהגה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב בעל בני יששכר זצוק"ל:
לשם יחוד קדשא בריה הוא ושכינתה, בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו, ליחד לשם י"ה ב"ה
ביחודא שלים בשם כל ישראל. הנני מכון בהדלקת נר חנוכה לקיים מצות בוראי באשר
צונוי חכמינו ז"ל לתקן את שרשה במקום עליון:

ובכן יהי רצון מלפניך יהוה יאהדונוי אלהינו ואלהי אבותינו שתהא חשוכה ומקבלת ומרצה
לפניך מצות הדלקת נר חנוכה כאלו כונתי כל הפונות שפוננו הפהנים משרתי השם בעת
אשר הערו למות נפשם בשביל כבוד שמך הגדול הגבור והנורא. ואתה ברחמך הרבים
עוררת נצחך עליהם לנצח את אויביהם ולנצח על מלאכת בית יהוה יאהדונוי, והנני עושה
על דעתך ועל פונתם ועל דעת כל הצדיקים והחסידים שהיו באותו הדור שהשפעת
להם נסיה ונורא באור החיים, ועל דעת כל הצדיקים והחסידים שבדורותינו, ופי
כפיהם ועשייתם פעשיתם, ובזכות המצוה הזאת תזכנו לנצח את אויבינו ולנצח על מלאכת
בית יהוה יאהדונוי, וגלה כבוד מלכותך עלינו מהרה ולא ימוש התורה מפנינו ומפי זרענו
ומפי זרע זרענו מעתה ועד עולם, ונזכה לבנים תלמידי חכמים אמן כו יהי רצון. קדשנו
במצותיך ותן חלקנו בתורתך שבענו משובך ושמח נפשנו בישועתך וטהר לבנו לעבדך
באמת. מלך על כל העולם כלו בכבודך והנשא על כל הארץ ביקרך והופע בהדר גאון
עזך על כל יושבי תבל ארצה, וידע כל פעול כי אתה פעלתו ובין כל יציר כי אתה יצרתו
ויאמר כל אשר נשמה באפ"ו (בג"י חנוכה) יהוה אלהי ישראל מלך ומלכותו בכל
משל"ה (בג"י כ"ו פעמים חנ"ה אותיות חנוכה, ובג"י מתתיהו ב"ן יוחנן כה"ן גדול
חשמנא"י ובני"ו). אמן נצח סלה ועד:

בהוצאת בית מדרש רעותא

כסלו תש"פ

© כל הזכויות שמורות

מותר לעתיק ולצלם לצורכי לימוד בלבד

עיצוב ועימוד: מיה עיצוב גרפי

להקדשת ספרים וחברות לע"נ ולתרומות: ינון 0546417448

תפילה מספר משפט צדק, מהרה"ק ר' משה מזאלשין, מתלמידי החוזה מלובלין:
לשם יחוד קדושא בריה הוא ושכינתה בדחילו ורחימו ורחימו ליחד שם י"ה בו"ה ביחודא שלים
 בשם כל ישראל, הריני בא לקיים מצות הדלקת נר חנכה לתפון את שרשה במקום עליון.
 והי רצון מלפניך יהוה יאהדונוי אלהי אבותי שיהיה עתה עת רצון לפניך להיות עולה מצות
 הדלקת נר חנכה פאלו השגתי כל הסודות הנראים אשר הם חתומים בה, ותעלה לפניך
 עם פונת מעשה מצוה זאת הנעשית על ידי בני ידידיה המכונים כל שמותיה הקדושים
 הראויים לבא בהדלקה זו, המעלים יחוד וזווג מדות הקדושות העליונות, ולהאיר
 בשכינת עץ המאורות הגדולים, ומשם ישפיע שפע לי אני עבדך (פלוגי בן פלוגית) לאור
 באור החיים "כי אתה תאיר גרי יהוה יאהדונוי אלהי גייה חשפי". שלח אורך ואמתך המה
 ינחוני ליראה ולאבה את שמך וללמוד וללמוד את תורתך הקדושה תורה שבכתב ותורה
 שבעל פה בהתמדה גדולה ולכבוד שמך יתברך ויתעלה.

ובכח סגלת נר חנכה תחכמנו באור תורתך אנו וזרענו וזרענו, ויקים כי מקרא שכתוב
 'לא ימוש מפיד ומפי זרע זרעך אמר יהוה יאהדונוי מעתה ועד עולם', ויהיו
 זרעי וזרע זרעי תלמידי חכמים אהובים למעלה ונחמדים למטה, ותחזק את לבכם לתורה
 ועבודה הכל כרצונך הטוב, ואזכה לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצות באמת.
 גל עינינו ונביטה נפלאות מתורתך הקדושה לבנו לאמתה של תורה וסודותיה. ובזכות
 מתתיהו כהן גדול ובניו הראנו נפלאות, ובאורך נראה אור, וטהר את לבבנו לעבודתך
 והרחיקנו ממדות רעות ומחשבות זרות, ותחזינה עינינו בשוכה לציון ברחמים בהעלותך
 את הנרות, ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמניות:

יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יהוה יאהדונוי צורי וגאלי. ואני תפילתי לך יהוה יאהדונוי
 עת רצון אלהים ברח חסדך עניי באמת ישעך:

ויהי נעם יהוה יאהדונוי אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו:

תפילה קודם הדלקת נרות חנוכה מספר חמדת ימים:

לשם יחוד קדושא בריה הוא ושכינתה בדחילו ורחימו ורחימו ליחדא שם י"ה
 בו"ה ביחודא שלים בשם כל ישראל, הנני בא לקיים מצות הדלקת נר חנכה לתפון את

שרשה במקום עליון, ויהי רצון מלפניך יהוה יאהדונוי אלהי ואלהי אבותי שיהא עתה
 עת רצון לפניך להיות עולה מצות הדלקת נר חנכה פאלו השגתי כל הסודות הנפלאים
 והנראים אשר הם חתומים בה, ותעלה לפניך עם פונת מעשה המצוה הזאת הנעשית על
 ידי בני ידידיה היוצעים כל פונות שמותיה הקדושים הראויים לבא בהדלקה זו המעלים
 יחוד וזווג מדות הקדושות העליונות ולהאיר בשכינת עץ המאורות הגדולים אשר הם
 תמצא הינה מנוח לבך רג"ל ולא תכבה בליילה נר"ה, והיה אור הלבנה כאור החמה
 מנח"ל בדרך ישותה על כן ירים ראש.

ומשם ישפיע לי אני עבדך לאור באור החיים כי אתה תאיר גרי יהוה יאהדונוי אלהי גייה
 חשפי, שלח אורך ואמתך המה ינחוני ליראה ולאבה את שמך, ובכח סגלת הדלקת
 מאורות נר חנכה תחכמנו באור תורתך אנחנו וזרענו וזרע זרענו כדבר האמור מפי
 כבודך, לא ימוש מפיד ומפי זרע זרעך אמר יהוה יאהדונוי מעתה ועד עולם,
 ובזכות מתתיהו כהן גדול ובניו בנצח הודך הראנו נפלאות ובאורך נראה אור, והאר פניך
 על מקדשך השמים והיה לעת ערב יהיה אור, ותחזינה עינינו בהעלתך את הנרות אל
 מול פני המנורה זהב בלה וגלה על ראשה ושבעה נרותיה עליה שבעה מנצקות
 לנרות אשר על ראשה ומלך בפי תחזינה עינינו אמן, ויהי נעם יהוה יאהדונוי אלהינו עלינו
 ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו.

תפילה מרבי נתן מנעמירוב, תלמיד רבי נחמן מברסלב:

ועזרנו ברחמיך הרבים, שנופה לקיים מצות הדלקת נר חנכה בזמנו בשלמות פראוי
 בקדושה ובטהרה ובכונה גדולה ועצומה פראוי ונופה לתפון כל התקונים האלה [שהזכרנו
 לפניך] על ידי מצות נר חנכה ויחשב לפניך קיום מצותנו פאלו קימנוה בכל פרטיה
 וקדושיה וכונותיה ותר"ג מצות התלויים בה ויאירו לפניך אור קדשת מצותנו בכל
 העולמות בלם ונופה לתפון כל העולמות בלם, על ידי קיום מצוה זו ועל ידי קיום כל
 המצות דאורייתא ודרבנן שתפנו ברחמיך לקיים בלם פאהבה ובראה ובשמחה גדולה
 ובשלמות גדולה, עד שנופה להמשיך שלום מאתך בכל העולמות בלם ויקים מקרא
 שכתוב. "יהוה יאהדונוי עז לעמו יתן יהוה יאהדונוי יברך את עמו בשלום" עושה שלום

במרומו הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן.

וזכנו לקיים מצות הדלקת נר חנכה בראוי, בכל פרטיה ודקדוקיה וכוונותיה ותר"ג מצות התלויות בה, ולקיים כל המצות של חנכה בשמחה גדולה, להודות לה ולברכה, ולומר הלל שלם בשמחה וחדוה רבה ובהתעוררות גדול בקדשה ובטהרה גדולה, כי ברחמי הרבים קבעת לנו שמונת ימי חנכה להודות ולהלל לשם הגדול שהם שעשו עולם הבא. זכנו ברחמי הרבים לקיים מצותיה באמת עד שנופה להמשיך עלינו באמת שעשו עולם הבא תמיד, שהוא הודאה לשם הגדול והקדוש, ובפרט בימי החנכה הקדושים שהם ימי הודאה, עד שנופה להתקרב אליה באמת, ולדעת ולהכיר אותה, ולהודות לה, ולברכה סלה באמת לעולם כי טוב כמו שכתוב: "הודו ליהוה יאהדוהי כי טוב כי לעולם חסדו", ונופה להמשיך הקדשה של שבת לששת ימי החול, עד שנופה להיות בשמחה תמיד כרצונה הטוב באמת:

רבנו של עולם, מרה דעלמא פלא, אדון הנפלאות מצמיח ישועות, אתה יודע האמת, שכל הנסים והנפלאות שעשית עמנו ביציאת מצרים ובמלחמת עמלק בימי משה ובימי מרדכי ואסתר, וכל הנסים והנפלאות שעשית עמנו בימי חנכה ובכל דור ודור, עקר הנס והישועה הוא ישועת הנפש, כי עקר הנפאה והשנאה של כל צרינו ורודפינו בגשמינו וברוחניות, הוא רק על אשר אנו מאמינים בה יהוה יאהדוהי אלהינו, ומשתוקקים לילה בדרך הקדושים ולקיים מצותיה הנוראות, ולגלות ולפרסם אמתת אמונת אלהותה והשגחתה וממשלתה בעולם, אשר רק בשביל זה לא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו, והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם, ועל פו עקר הנס והישועה מפל הצרות הוא מה שאתה מקנא קנאתך ואתה עושה נסים והנפלאות, כדי לקיים התורה והמצות לבל יתבטלו מן העולם חס ושלום, כרצון השונאים והכופרים ימח שמם, שפכם הם מסטרא דהמו ועמלק ימח שמו:

רבנו של עולם, זכנו לקיים מצות הדלקת נר חנכה בזמנו בקדשה גדולה, ועל ידי קדשת המצוה הזאת נזכה גם כן לעינים פקוחות, שתאיר עינינו ותזכנו לראות באמת גדל שפלותנו ופחיתותנו וגדל רוממותה וגדלתה יתברך, עד שנופה על ידי זה לברך ולזכר את האמונה הקדושה שלא יהיה בה שום אחיזת הכפירות ובלבולי אמונה רחמנא לצלן, ועל

ידי זה נזכה לקבל ממך כל ההשפעות טובות וחסדיה הגדולים, ויקים בנו מקרא שכתוב: "להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות". ונופה שתפתח לנו כל שערי הקדשה עד שנופה לעבד אותה באמת, ויקים מקרא שכתוב: "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים", ונאמר: "פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה י-ה, זה השער ליהוה יאהדוהי צדיקים יבאו בו", אמן כן יהי רצון:

רבנו של עולם, הנני מזמן את עצמי, את כל כלי ואת כל מחשבותי לעבד אותה יתברך בכל לב ונפש, והנני מוכן ומזמן לקיים המצוה להדליק נר חנכה באהבה ביראה ובשמחה. תהא שעה זו שעת רחמים ועת רצון מלפניך לרחם על עמך ישראל, ולהאירם באור של גדלה, לעורר בנו כח גבורה העליונה ומסירות נפש למען עמך ישראל ולכבוד שמה. הפט נא וראה שממתינו והעיר אשר נקרא שמה עליה, והאר פניה על מקדשה השמים למענה. זכנו להתגבר בגבורה על כל הקמים על בית ישראל אשר על עמך יצרימו סוד ויתיעצו על צפוניך. רבנו של עולם גל עינינו ונראה נפלאות מתורתך, ומפני הארת נרות חנכה נזכה להיות מוארים מאור הנסתר לחשף את הנשמה, ולהאיר נתיבות גאלתם של ישראל ההולכת קמעה קמעה מכח נשמת ישראל. זכנו להתמלא אמון בעצמנו, בכחנו, בגדלתנו, בנשמתנו, ולפעל מתוך כח ישועות פארץ. גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה והופע והנשא עלינו לעיני כל חי ועינינו תראינה מלכותך בבנין שלם מכח קדשת ימי חנכה אלה. ויהי נעם יהוה יאהדוהי אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו, ומעשה ידינו כוננהו.

ברוך אתה יהוה יאהונוי אלהינו מלך העולם אשר
קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר (של) חנכה:

ברוך אתה יהוה יאהונוי אלהינו מלך העולם שעשה
נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה:

ובערב הראשון מוסיפים

ברוך אתה יהוה יאהונוי אלהינו מלך העולם שהחיינו וקיימנו
והגיענו לזמן הזה:

הנרות הללו אנו מדליקין על הנסים ועל הנפלאות ועל התשועות ועל
המלחמות. שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. על ידי כהניך
הקדושים. וכל (מצות) שמונת ימי חנכה. הנרות הללו קדש הם. ואין לנו
רשות להשתמש בהם. אלא לראותם בלבד. כדי להודות ולהלל לשמך
הגדול על נסיה ועל נפלאותיה ועל ישועתה.

מזמור שיר חנכת הבית לדוד: ארוממך יהוה יאהונוי כי דליתני ולא שמחת
אלי לוי: יהוה יאהונוי אלהי שועתי אליה ותתפאני: יהוה יאהונוי העלית
מן שאול נפשי חייני מירדי בור: זמרו ליהוה יאהונוי חסידיו והודו לזכר
קדשו: כי רגע באפו חיים ברצונו. בערב יליו בכי ולפקר רנה: ואני אמרתי
בשלי פל אמוט לעולם: יהוה יאהונוי ברצונך העמדתה להררי עז. הסתרת
פניך הייתי נבהל: אליה יהוה יאהונוי אקרא ואל אדני אתחנן: מה בצע בדמי
ברדתי אל שחת היודך עפר הגיד אמתך: שמע יהוה יאהונוי וחנוני יהוה
יאהונוי יהיה עזר לי: הפכת מספדי למחול לי פתחת שקי ותאזני שמחה:
למען יזמרה כבוד ולא ידם יהוה יאהונוי אלהי לעולם אודך:

מעוז צור ישועתי לך נאה לשבח.

תכון בית תפילתי ושם תודה נזבח.

לעת תכין מטבח מצר המנבח

אז אגמור בשיר מזמור חנכת המזבח

רעות שבועה נפשי ביגון כחי פלה

חיי מררו בקשי בשעבוד מלכות עגלה

ובידו הגדולה הוציא את הסגלה

חיל פרעה וכל זרעו ירדו כאבן במצולה

דביר קדשו הביאני וגם שם לא שקטתי

וכא נוגש והגלני כי זרים עבדתי

ויין רעל מסכתי כמעט שעברתי

קץ פכל זרפכל לקח שבועים נושעתי

פרת קומת ברוש בקש אגגי בן המדתא

ונהיתך לו לפח ולמוקש וגאותו נשבתה

ראש ימיני נשאת ואויב שמו מחית

רב בנני וקנני על העץ תלית

יונים נקבצו עלי אזי בימי חשמנים

ופרצו חומות מגדלי וטמאו כל השמנים

ומנותר קנקנים נעשה גם לשושנים

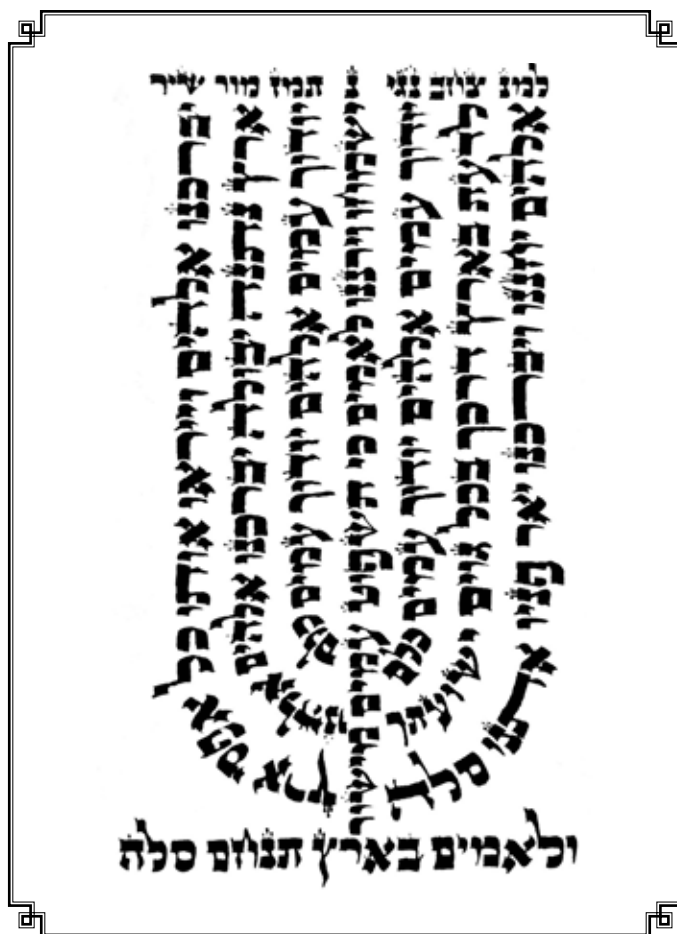
בני בינה ימי שמונה קבעו שיר ורננים

חֲשֵׁף זְרוּעַ קֹדֶשְׁךָ וְקָרַב קִוְי הַיְשׁוּעָה
 נָקָם נִקְמַת דָּם עֲבָדֶיךָ מֵאֲמָה הָרָשָׁעָה
 כִּי אָרְכָה לָנוּ הַשָּׁעָה וְאִין קִוְי לִימֵי הָרָעָה
 דְּחַה אֲדַמּוֹן בְּצַל צִלְמוֹן הָקָם לָנוּ רוּעָה שְׂבָעָה

וְיֵהי נַעַם אֲדֹנֵי אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ כּוֹנֵנָה עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ כּוֹנֵנָה:

יֵשֵׁב בְּסִתְרָה עֲלִיוֹן בְּצַל שְׂדֵי יִתְלוֹנָן: אָמַר לִיהוָה יֵאָהֳדוּנָהי מַחְסֵי וּמַצִּידֵי אֱלֹהֵי אֲבֹתָנוּ בּוֹ:
 כִּי הוּא יִצִּילָהּ מִפֶּחַ יְקוֹשׁ מִדְּבַר הַוּוֹת: בְּאֲבָרְתוֹ יִסֹּף לָהּ וְתַחַת כְּנָפָיו תִּתְחַסֶּה צִנּוֹ וְסִתְרָהּ
 אֲמַתּוֹ: לֹא תִירָא מִפֶּחַד לִילָה מִחֵץ יַעוּף יוֹמָם: מִדְּבַר בְּאִפְלֵ יְהוָה מִקֹּטֵב יִשׁוּד צְהָרִים:
 יִפֹּל מִצִּדָּה אֶלֶף וּרְבֵבָה מִימִינָהּ אֶלֶף לֹא יִגָּשׁ: רַק בְּעִינָהּ תִּבְטֵן וְשִׁלְמַת רָשָׁעִים תִּרְאָה: כִּי
 אֲתָה יְהוָה יֵאָהֳדוּנָהי מַחְסֵי עֲלִיוֹן שְׂמֵת מְעוֹנָה: לֹא תֵאָנֶה אֶלֶף רָעָה וְנִגַּע לֹא יִקְרַב בְּאֶהְלָה:
 כִּי מִלְּאֲכָיו יִצְוֶה לָהּ לְשִׁמְרָהּ בְּכָל דְּרָכֶיהָ: עַל פְּפִים יִשְׁאֹנֶה פֶּן תִּגַּף בְּאֶבֶן רִגְלָהּ: עַל שַׁחַל
 וּפְתָן תִּדְרֹךְ תִּרְמָס כְּפִיר וְתַנִּין: כִּי בִי חֶשֶׁק וְאַפְלָטָהּ אֲשַׁבֵּעְהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי: יִקְרָאֵנִי וְאַעֲנֶהוּ
 עִמּוֹ אֲנֹכִי בְּצָרָה אֲחַלְצֶהוּ וְאֲכַבְדֶּהוּ: אֲרֹךְ יָמִים אֲשַׁבֵּעְהוּ וְאִרְאֶהוּ בִישׁוּעָתִי: אֲרֹךְ יָמִים
 אֲשַׁבֵּעְהוּ וְאִרְאֶהוּ בִישׁוּעָתִי:

לְמַנְצָה בְּנִגְיוֹנוֹת מִזְמוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יִחַנְנוּ וְיִבְרְכֵנוּ. יָאֵר פָּנָיו אֲתֵנּוּ. סֵלָה: לְדַעַת בְּאֶרֶץ
 דְּרָכָה. בְּכָל גּוֹיִם יִשׁוּעָתָה: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים. יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלָם: יִשְׁמְחוּ וְיִרְנְנוּ לְאֻמִּים. כִּי
 תִשְׁפֹּט עַמִּים מִיִּשְׂרָאֵל. וְלְאֻמִּים בְּאֶרֶץ תִּנָּחֵם סֵלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים. יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלָם:
 אֶרֶץ נִתְּנָה יְבוּלָהּ. יִבְרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יִבְרְכֵנוּ אֱלֹהִים. וְיִירָאוּ אוֹתוֹ כָּל אִפְסֵי אֶרֶץ:

נְהִירוֹ עַל נְהִירוֹ

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדוֹד הַנָּה מַה טוֹב וּמַה נָּעִים שָׁבַת אֲחִים גַּם יַחַד: פֶּשֶׁמֶן הַטוֹב עַל הָרֹאשׁ
יֵרֵד עַל הַזָּקֹן וְזָמַן אֶהְרֹן שִׁירְד עַל פִּי מְדוּתָיו: כִּטֹּל חֶרְמוֹן שִׁירְד עַל הָרָרִי צִיּוֹן כִּי שֵׁם צִוָּה
יְהוָה יֵאֱהֲדוּנֵהי אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם:

אֲנִי בָכָה גְדֵלֶת יְמִינָה תַתִּיר צְרוּרָה.
כַּבֵּל רִנַּת עֲמָה שֶׁגִּבְנו טְהַרְנוּ נוֹרָא.
נָא גְבוֹר דּוֹרְשֵׁי יְחִידָה כִּבְבַּת שְׁמֶרֶם.
בְּרַכֵּם טְהַרֵּם רַחֲמֵי צִדְקָתְךָ תְּמִיד גְּמִלֵם.
חֲסִין קְדוּשׁ בְּרַב טוֹבָה נִהַל עֲדָתְךָ.
יְחִיד גֹּאֵה לְעַמָּה פִּנָּה זֹכְרֵי קִדְשְׁתְּךָ.
שׁוֹעֲתֵנוּ כַּבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקֹתֵנוּ יוֹדֵעַ תַּעֲלֹמוֹת.
בְּלַחֵשׁ: בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

רַנְנוּ צְדִיקִים בִּיהוָה יֵאֱהֲדוּנֵהי לִישְׁרִים נְאֻה תְהִלָּה: הוֹדוּ לִיהוָה יֵאֱהֲדוּנֵהי בְּכִנּוֹר בְּנִגֵּל עֲשׂוֹר
זְמְרוּ לוֹ: שִׁירוּ לוֹ שִׁיר חֲדָשׁ הִיטִיבוּ נֶגֶן בְּתַרְוָעָה: כִּי יֵשֶׁר דְּבַר יְהוָה יֵאֱהֲדוּנֵהי וְכָל מַעֲשָׂהוּ
בְּאִמּוֹנָה: אֲהִב צִדְקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד יְהוָה יֵאֱהֲדוּנֵהי מְלָאָה הָאָרֶץ: בְּדִבְרֵי יְהוָה יֵאֱהֲדוּנֵהי שְׁמֵי
נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאִם: כִּנֹּס כִּנֹּס מִי הַיָּם נָתַן בְּאֲצֻרוֹת תְּהוֹמוֹת: יִירָאוּ מִיהוָה יֵאֱהֲדוּנֵהי
כָּל הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יִגְוֹרוּ כָּל יֹשְׁבֵי תִבְלִ: כִּי הוּא אָמַר וַיְהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֵד: יְהוָה יֵאֱהֲדוּנֵהי הַפִּיר
עֲצַת גּוֹיִם הִנֵּי מַחֲשָׁבוֹת עַמִּים: עֲצַת יְהוָה יֵאֱהֲדוּנֵהי לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחֲשָׁבוֹת לְבוֹ לְדֹר וָדֹר:
אֲשֶׁרֵי הַגּוֹי אֲשֶׁר יְהוָה יֵאֱהֲדוּנֵהי אֱלֹהָיו הָעַם בָּחַר לְנִחְלָה לוֹ: מִשְׁמֵי הַבַּיִט יְהוָה יֵאֱהֲדוּנֵהי
רָאָה אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם: מִמֶּכּוֹן שִׁבְתּוֹ הַשְׁגִּיחַ אֶל כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: הֵיטֵר יָחַד לָבָם הַמִּכִּין
אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם: אִין הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרַב חֵיל גְּבוֹר לֹא יִנָּצֵל בְּרַב כֹּחַ: שֶׁמֶר הַסּוֹס לְתַשׁוּעָה
וּבְרַב חֵיל לֹא יִמְלֹט: הִנֵּה עֵין יְהוָה יֵאֱהֲדוּנֵהי אֶל יִרְאָיו לְמִיחָלִים לְחֶסֶד: לְהַצִּיל מִמָּוֶת
נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם בְּרַעַב: נַפְשֵׁנוּ חֲפֵתָה לִיהוָה יֵאֱהֲדוּנֵהי עֲזָרְנוּ וּמִגִּנָּנוּ הוּא: כִּי בּוֹ יִשְׁמַח לִבֵּנוּ כִּי
בְּשֵׁם קְדִישׁוֹ כְּטָחֲנוּ: יְהִי חֶסֶדְךָ יְהוָה יֵאֱהֲדוּנֵהי עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יַחֲלֵנוּ לָךְ:

שלושה שלבים כפולים מונה הרמב"ם בתהליך השעבוד של עם ישראל ושלושה שלבים בגאולתם.

השלב הראשון הוא: **בבית שני כשמלכו יון, גזרו גזרות על ישראל ובטלו דתם ולא הניחו אותם לעסוק בתורה ובמצות**, הרמב"ם מלמד כי השלב הראשון של השעבוד ליוון לא היה במובן של העצמאות הלאומית, שהלא לפני כן כבר היינו משועבדים לפרס, וגם כשחזרנו לארץ, עדיין לא חזרה מלכות לדינו. החידוש של היוונים היה שהמיקוד שלהם בשליטה, לא הסתפק בשלטון מדיני כי אם חתר להשליט רוח הלנית על עם ישראל. רוח זו התבטאה בכפל: הצד הראשון - בגזירות, שמטרתן הייתה הביטול המעשי של מצוות מסוימות כמו מילה, שבת וראש חודש, ובצד השני - במניעת העיסוק בתורה ומצוות, כלומר ביטול קשר החיים והדבקות בקב"ה, המתגלה בצורה המיוחדת של העסק בתורה ובמצוות. העסק אינו רק הקיום המעשי, אינו רק הלימוד שבפועל, אלא הווית חיים המעמידה את התורה והמצוות כמרכז התודעה, כמרכז הפעילות, זהו העסק בתורה ובמצוות - עיסוק פירוש מצב בו החיים סובבים כולם מסביב לעסק⁴.

השלב השני: **ופשטו ידם בממונם ובבנותיהם**. מתוך ההקשר נראה שפשיטת היד בממון לא הייתה בצורה הרגילה של כובש ונכבש אלא כחלק ממה שלא הניחו אותם לעסוק בתורה ובמצוות. ניתן לפרש את פשיטת היד בממון כצורה טכנית, בה הכבידו היוונים את עולם על היהודים באופן שבצורה מעשית לא הניחו להם לעסוק בתורה ובמצוות או במה שהפכו אותנו להיות עניים מרודים ותלויים בכובשים לחלוטין. אך הרמב"ם מזכיר את פשיטת היד בממנם במשפט אחד עם פשיטת היד בבנותיהם. נראה מדבריו שכשם שפשיטת היד בבנותיהם מטרתה היתה לפגוע בקדושה של עם ישראל, בתום ובצניעות, כך לפשיטת היד בממנם הייתה מטרה פנימית - לא לאפשר לתורה ולמצוות להתפשט, להתרחב ולמלא גם את החיים החומריים בקודש. פשיטת היד בבנותיהם מנסה לנתק מאיתנו את אור העתיד שכל כולו טוב וקודש, שכל כולו מלא מסגולה פנימית של עילוי העולם. קדושת הנישואין בישראל, מאירה את החיים בצפיית עתיד, ולכן שואלים את האדם בשמים

4 עולת ראייה חלק א' (עמ' נט' בהוצאה ישנה) ד"ה ברוך

העיתוי שבו התרחש נס חנוכה - תקופת בית שני, עם תום תקופת הנבואה וחתירת ספרי התנ"ך - יצר חלל בהבנה שלנו את מהות הנס. למרות שניתן ללמוד בספרי היסטוריה כאלה ואחרים את אשר אירע, את השתלשלות האירועים שגרמו לפרוץ המרד, נותרת תהיה גדולה באשר למהות הנס. לא בשאלה איך האירועים השתלשלו אלא מה אירע באופן מהותי, מה החידוש המיוחד של חנוכה, אילו הארות קדושות מופיעות בימי החנוכה ומה משמעותן. גם כשנכתבה תורה שבעל פה, כמעט ולא מצינו התייחסות לחנוכה, ולבחון המשכיל נראה כי עד הדורות האחרונים לא כתבו כמעט על חנוכה בין בספרי ההלכה ובין בספרי האמונה².

שלוש רמות כפולות של שעבוד

נראה שלכן הרמב"ם³ מקדים הקדמה הבאה להסביר את מהותו של יום זה. הרמב"ם מגדיר לנו את מהות החג הזה מתוך מבט של גודל אמוני הממקד אותנו בראיה החודרת פנימה אל תוך המהלכים ההיסטוריים ובוררת מתוך שלל האירועים רק את אלה המגלים את עומק הניגוד שבין יוון לישראל ואת החידוש שבנס חנוכה. מבט זה יוצר מעמד מיוחד לחג החנוכה ומשפיע גם על הלכותיו: **בבית שני כשמלכו יון, גזרו גזרות על ישראל ובטלו דתם ולא הניחו אותם לעסוק בתורה ובמצות, ופשטו ידם בממונם ובבנותיהם ונכנסו להיכל ופרצו בו פרצות וטמאו הטהרות, וצר להם לישראל מאד מפניהם ולחצום לחץ גדול עד שריחם עליהם אלוהי אבותינו והושיעם מידם והצילם וגברו בני חשמונאי הכהנים הגדולים והרגום והושיעו ישראל מידם והעמידו מלך מן הכהנים וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתים שנה עד החורבן השני**.

1 עיין שבת כא:

2 הספר נר מצוה של המהר"ל, הוא הקצר בספריו, ורובו מוקדש לענייני ההלכה של חנוכה. בעיקר ספרי חסידות החלו להאיר את אורות החנוכה בדורות האחרונים.

3 פרק ג' מהלכות חנוכה הלכות א'-ג' (הרמב"ם חיבר את חנוכה עם פורים, שלשיטתו שניהם מדרבנן, ולכן מתחיל לעסוק בענייני חנוכה בפרק ג')

האם 'עסקת בפריה ורביה' יחד עם 'צפית לישועה'⁵. פשיטת היד היוונית בממונם של ישראל מנסה לנתק מאיתנו את יכולת ההרחבה של הקודש בפועל, הרחבה הנובעת מאחיזה עמוקה בטוב ומאמון כי העולם ראוי לגלות אור זה.

השלב השלישי היה הכניסה להיכל: **ונכנסו להיכל ופרצו בו פרצות וטמאו הטהרות**. גם הכניסה להיכל התבטאה בכפל. למרות שהיוונים ביטלו את עבודת המקדש ושמו פסלים בהר הבית, אין פעולות אלו מוזכרות ברמב"ם. במעשים אלה לא בא לידי ביטוי הניגוד הגדול שבין היווניות לבין ישראל. ניגוד זה התגלה דווקא בשני דברים שאפשר שייראו כפעוטים ביחס לביטול העבודה ולהפיכת בית המקדש למקום של עבודה זרה. אמנם הרמב"ם בעקבות חז"ל ממקד אותנו דווקא בהם - בפריצת הפרצות ובטומאת הטהרות. מעמדו של בית המקדש כעומד למעלה מן המציאות ומגדל אותה, מתגלה בהבחנה שבין הקודש לחול. כשם שבפירות עלינו להפריש תרומה ולהבחינה משאר הפירות ורק אז החולין מותרים באכילה, ואילו לפני כן הפירות שיש בהם קודש וחול מעורבים זה בזה, אסורים באכילה, כך צריכה להיות הבחנה מתמדת בין קודש לחול. הבחנה זו המתבטאת במחיצות בית המקדש אינה פירוד, אלא יצירת גובה איכותי במציאות, יצירת מקום אליו ניתן לשאת עיניים, מדרגה מובחנת העומדת בראש הרים ונישאת מגבעות. היוונים טשטשו בין הקודש ובין החול וניסו למנוע את ההתעלות האיכותית המתמידה של העולם כולו. בפריצת המחיצות של בית המקדש הם ניסו למחוק את נקודת הגובה של המציאות ובכך ניסו להשטיח אותה. אמנם הם לא הסתפקו בזה ופנו לשלב נוסף - טמאו את כל הטהרות. גם העבודה עצמה שבבית המקדש הפכה להיות מלאת סיגים. הערבוב שבין הקודש לבין החול יוצר מצב בו לא ניתן להבחין בין טהור לטמא, והפניה לרבונו של עולם אינה מסוגלת למקד אותנו בטוב מוחלט אלא בתערובת ששורשה חטא אדם הראשון. נשים לב שהרמב"ם לא כותב בדווקא ש'טמאו כל השמנים' אלא טמאו את כל הטהרות כלומר פגעו בכל סדר העבודה הפנימית של בית המקדש.

שלושה שלבים כפולים אלה - השלב הראשון, הגלוי, של גזירת הגזירות ואי הנחה לעסוק בתורה ובמצוות; השלב השני, הרוחני, במבט הקושר את החיים כולם הן לעתיד והן לכל זוויות החיים שבהווה, מתגלה בפשיטת היד בממונם ובבנותיהם; והשלב השלישי, הנשמתי, בכניסה להיכל, המתגלה גם היא בצורה כפולה - כלפי חוץ בפרצות שבהיכל וכלפי פנים בטומאת הטהרות - יצרו ייסורים כפולים: **שצר להם לישראל מאד מפניהם ולחצום לחץ גדול**. בצד החיצוני נוצרה הצרה של החיים, אי אפשרות להופיע בכל המרחב את השאיפות הפנימיות שלנו עד שרק במתחם צר מאד ניתן עדיין להמשיך בגילוי שאיפות אלה. צרות חיצונית זו אינה משתקפת רק בריבוי הכמותי של המתיוונים, אינה מתגלה רק במצב בו הנענים לקריאה 'מי לד' אלי' נאלצים לברוח למדבר, אלא בחיים עצמם שאינם מסוגלים להכיל ולהיחשף לגודל הנשמה. אך בצד הפנימי נוצר מצב הפוך - לחץ. הלחץ הכובש את הנשמה יוצר מצב בו היא הולכת ומתמלאת ריכוז, הולכת ומגלה בחובה כוחות עצומים שדווקא הלחץ מחדש. לחץ זה גורם לחדירה פנימה אל מעמקים עליונים שטרם נחשפו, שרק מכוחם ניתן להתגבר על המשבר. כוחות חדשים אלה האירו את כל אופק החיים, והם הבסיס והמהות של תוכן ימי חנוכה אלה.

שלושה שלבים כפולים של יציאה מהשעבוד

גם הגאולה מופיעה בשלושה שלבים כפולים: **עד שריחם עליהם אלהי אבותינו והושיעם מידם והצילם**. עצמה של הצלה זו אינה ניכרת בהיסטוריה הגלויה. לפני הכל ובתוך הכל מופיעה הנשמה הפנימית של המציאות, הנהגת הקב"ה בעולם, הנהגת רחמים עליונים המופיעה קודם כל בישועה הפנימית ולאחר מכן בהצלה הגלויה.

השלב השני הוא הגילוי של הצורה המיוחדת של המלחמה שגם היא מופיעה בכפל: **וגברו בני חשמונאי הכהנים הגדולים והרגום**. הגבורה הפנימית מתגלה ביכולת למגר את הרשע ולהרגו. ההתגברות של בני חשמונאי לא היתה רק במובן הפשוט של הסרת המונע מאיתנו לעבוד את ד'. ערבוביית ההכרה

התגלות מעמקי הנשמה

ערך נצחי זה מתגלה בימי החנוכה לא רק כתגובה לשעבוד אלא כערך עצמי שלנו: **וכשגברו ישראל על אויביהם ואבדום בחמשה ועשרים בחדש כסלו היה ונכנסו להיכל ולא מצאו שמן טהור במקדש אלא כך אחד ולא היה בו להדליק אלא יום אחד בלבד והדליקו ממנו נרות המערכה שמונה ימים עד שכתשו זיתים והוציאו שמן טהור.** נס זה הינו תוספת על כל מה שהיה עד כה, הוא אינו בא כתגובה ללחץ היווני, להצרת החיים, אלא מהווה ערך חדש, המגלה את מהות מעמקי הנשמה שהתפרצה. מתגלה, כי היוונים בשעבודם גילו לנו תוכן פנימי שקודם לכן הופיע בנסתר, אך עתה עם הכרח התפרצותו, הפך את כל ראיית החיים שלנו למשהו שונה. נס כך השמן אינו מופיע כתגובה למצב הקודם אלא מחדש מכאן ואילך מבט חדש, תודעה חדשה, רמת חיים חדשה שדרכה אנו מתבוננים על כל מה שהיה ועל כל מה שיהיה. החותם האלוקי שבנס הנרות יצר לנו הבנה עמוקה יותר במהות השעבוד ובמהות של הגאולה. היכולת לגלות חיים חומריים שבחובם טמונות יכולות רחבות יותר מהצד הגלוי, נובעת מקשר החיים שבין הנשמה לבין הגוף. הנשמה הולכת ומעלה את הגוף, מרחיבה אותו ומאפשרת לו לחיות חיים בלתי גבוליים. מתן תורה שתיקן את חטא אדם הראשון יצר מצב בו הגוף מתרחב ומתאים את היקפו ועוצמתו לחיי הנשמה הבלתי גבוליים. נס כך השמן גילה תוכן שאינו נראה למראית עיני הבשר. כתוצאה מחטא העגל התהווה מחדש פער שהתאחה ערב קבלת התורה. פער זה ששורשו נעוץ בחטא אדם הראשון, מנתק את ממד ההווה מצפיית הטוב ויוצר עולם שדימויו אודות הנאה ועליצות החיים עומדים בסתירה מהותית לטוב, נדמה שההנאה והעליצות נעוצים בהווה המנתק עצמו מכל הקשר רחב. חטא העגל שיצר תודעה גלויה זו אף בישראל, איפשר למלכות יוון, בעת ירידתנו, לנסות לכפות אותנו לכתוב על קרן השור שאין לנו חלק באלוקי ישראל חלילה. הנס פתח לנו עיני רוח - למרות שהגוף נראה כנערך על פי ההווה בלבד, מתגלים בתוכו חיים כמוסים המרחיבים אותו עד למעבר למתווה של שבעת ימי הבריאה ומובילים אותנו לעומק כריתת הברית בבשר, שניתנה בשמיני, ברית הנעוצה במחשבתן של ישראל שקדמה לכל.

והתודעה שיצרו היוונים, חייבה את החשמונאים להביע במלחמה תוכן של טוב שלחלוטין אינו מקבל את מציאות היווניות בעולם ולכן ההתגברות מתגלה ב'הרגום'. ההצלחה החיצונית המתגלה בגבורה החשמונאית, מתגלה בישועה הנובעת מהמיית רחמים עמוקים, בהריגת היוונים. למרות שהתגברנו, למרות שלכאורה כבר סר המונע מאתנו לעבוד את ד', המשכנו את המלחמה עד למדרגה השניה - הריגתם. הופעת הרשעה היוונית יצרה נוכחות של רע שאפילו אם לא ישפיע בפועל, עצם נוכחותו יוצרת רפיון בתביעת הטוב והשלמה עם מציאות של חסר. לכן המשיכו המכבים את המלחמה עד שתביעת הטוב תתגלה במלואה, במיגור מוחלט של מציאות הרע.

השלב השלישי הוא התוצאה - **והושיעו ישראל מידם והעמידו מלך מן הכהנים וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתים שנה עד החורבן השני.** חלק מהותי מהישועה הייתה יכולת העמדת מלכות, המגלה בעצם היותה את היחס העמוק שבין הקודש לבין החול. הנה כי כן, התפרצה הנשמה והופיעה ממעמקיה מדרגה חדשה שלא הייתה קודם. למרות שלפני שעבוד יוון היינו כבר משועבדים לפרסים ולפניהם לבבלים, הופיעה עתה מלכות. למרות שמלכות זו שהתקיימה למעלה ממאתים שנה, לא תמיד עמדה בציפיות הגלויות להעמדת מלכות מלאת יראת שמים⁶, מכל מקום זוהי מלכות שאינה מהווה רק תשתית ופוטנציאל להעמדת מלכות שלמה, אלא שבחובה קיים השורש המגלה באופן סגולי את היחס העמוק שבין הקודש לבין החול. זו סיבה לחגוג. אמנם מלכות זו הייתה מלכות של שעה, ואחר שיצאנו לגלות הארוכה לכאורה נעלמה מאיתנו, אבל לתוכן הפנימי, לאותו גרעין ההולך ומתרחב, המתגלה בערך החיים הכלליים שלנו מאז יציאתנו ממצרים, התווסף ערך חדש המתגלה בחנוכה. ערך זה של העמדת מלכות עומד הוא על גבי המדרגה הראשונה **והושיעו ישראל מידם.** המדרגה האלוקית העליונה של **והושיעם מידם**, מתגלה דרך מעשה ידינו ומתבררת זהות מוחלטת בין חפץ ד' לגילויו דרך ישראל. אז ניתן להרחיב את החיים ללא גבול בהופעת מלכות.

6 בתוך מאתים שנים אלו מלך ינאי שהרג את חכמי ישראל, ומלך הורדוס.

חידוש זה אינו מגלה רק את ערך החיים הגלויים אלא יוצר מתווה של התעלות מתמדת המשתקפת ומתגלה דרך מעשי ידינו. על גבי נס פך השמן מופיעה מדרגה חדשה, המדרגה של הפסקת הנס והמשך ההשפעה האלוקית דרך פעולותינו: **עד שכתשו זיתים והוציאו שמן טהור**. התפרצות חיים עליונים זו התגלתה אחר כך בחיים המעשיים, ביכולת שלנו להפיק שמן זית טהור, ומתוכה הוטבעה בנו ודאות עליונה המסוגלת להתגבר על כל הנפילות, גם הנוראות ביותר של גלות אחרונה. לעומת הלחץ הגדול של הנשמה שיצר חדירה למעמקים גדולים של הארה בלתי גבולית של המציאות, הרי שהצרת החיים שיצרו היוונים התבטאה בשעת הישועה, ביציאה למרחב של התגלות חפץ ד' במעשי ידינו, עד להתאמה מופלאה שבין הנס המרחיב את החיים, ובין הצד הגלוי שבמציאות, המאפשר לנו להפיק שמן טהור מכח עמלנו ועבודתנו.

שלוש בחינות בחנוכה

צורת נס מיוחדת זו יצרה אופי מיוחד לימים אלה של חנוכה: **ומפני זה התקינו חכמים שבאותו הדור שיהיו שמונת הימים האלו שתחילתן מליל חמשה ועשרים בכסלו, ימי שמחה והלל ומדליקין בהן הנרות בערב על פתחי הבתים בכל לילה ולילה משמונת הלילות להראות ולגלות הנס, וימים אלו הן הנקראין חנוכה**.

כשם שהשעבוד הופיע בשלוש קומות, כשם שהיציאה מהשעבוד התגלתה בשלושה שלבים, כך גם תכונתם של הימים מתגלה בצורה משולשת: **ומפני זה התקינו חכמים שבאותו הדור שיהיו שמונת הימים האלו שתחלתן מליל חמשה ועשרים בכסלו ימי שמחה והלל**. חכמינו קבעו את תכונת הימים עצמם. עוד לפני ההשלכות הדיניות של היום מתגלה עצמותם של ימים, המוגדרים כימים של שמחה והלל. המטבע המיוחד של ימים אלה הוא 'ימי שמחה', ושמחה מיוחדת זו מתבטאת ויוצאת אל הפועל במה שהם 'ימי הלל'. הרמב"ם ריכז את הלכות ההלל של כל המועדים דווקא בהלכות חנוכה, ללמדנו שאין אמירת הלל של חנוכה דומה להלל של כל השנה.

בשאר הימים יש נס, יש אירוע, או יש יום טוב המחייב לומר שירת הלל, אך בחנוכה עיצומו של יום הוא ההלל.

מהותו של ההלל היא חשיפת התעלות העולם המתמדת, שמקצתה מתגלה בקדושת הזמנים לגווניהם השונים. ההלל כשמו, שופך הילת אור על מקומות שנדמו כחשוכים ומעלה אותם לקרן אורה. קדושת הזמנים והניסים מגלה את המרחב מתוכו אנו מתבוננים על מצבים פרטיים, על מצבים שכשהם ניתקים מהקשרם הרחב מתגלים בתוכם סיבוכים המצערים את הנפש ומעציבים את הנשמה. ההלל אינו עסוק באירוע פרטי כזה או אחר, אלא מגלה את ההקשר הרחב של התעלות העולם, מבעדו מתפענחים כל המקרים הפרטיים ומקבלים את מקומם הנכון ואת הקשרם הראוי. אך עניינו של חנוכה הוא הקו של ההתעלות עצמה. לכן לכל חג יש שם בפני עצמו - זמן חירותנו, זמן מתן תורתנו, זמן שמחתנו, ועל גבי יום זה וגוון זה אנו אומרים הלל ומגלים את היותו חלק ממתווה גדול ומקיף. אך עניינו של חנוכה הוא ההלל עצמו. השמחה המיוחדת של חנוכה אינה באה כתוצאה מאירוע מסוים, כשם שהקמת מלכות אינה אירוע אלא גילוי של תהליך שלם, וכשם שנס הנרות אינו אירוע העומד כשלעצמו אלא גילוי וחשיפה של קווים פנימיים במציאות, החותרים לגדלה ולהעלותה ולהשיבה אל ערכה האמיתי היונק מצימאון אינסופי של דבקות באלוקים חיים.

המדרגה הראשונה אם כך, היא הגדרת עיצומם של הימים.

המדרגה השניה היא הצד המעשי-מצוותי המיוחד של חנוכה: **ומדליקין בהן הנרות בערב על פתחי הבתים בכל לילה ולילה משמונת הלילות להראות ולגלות הנס**. גם כאן מתגלה צד מיוחד. אין כאן מעשה מצווה גרידא, אלא יש כאן מהות מיוחדת של הדלקה הבאה גם להראות את הנס וגם לגלות. חכמים יצרו מעשה מצווה מיוחד שמטרתו להראות את הנס. אין זה מעשה מצווה רגיל המביע את המיית הנשמה וכיסופיה, אלא מעשה הבא לגלות את הנשמה בחוץ, בעולם, 'עד שתכלה רגל מן השוק'. מקורו של הנס נסתר מאד, שהלא אין הוא נוגע באירוע מסוים אלא בונה קומת חיים חדשה, שרק היא תוכל להתמודד עם מלחמת התודעה שהתרחשה מול היוונים. כדי להאיר אורה של תורה, נבנתה בנו תודעה שאינה תגובתית אלא כזו

המביטה על החיים כולם ורואה את ערכם כעולם של לכתחילה, אשר על כן הנס עצמו אינו מופיע כניגוד לחיים אלא כמסגל את החיים לרוממות אין קץ, לכן צריך לחדור כלפי פנים ולגלות הנס.

המדרגה השלישית: **וימים אלו הן הנקראין חנוכה**. כאן מופיעה מדרגה אחת, לא בכפל, מדרגה המאחדת ומגלה את תוכן האחדות העליונה של 'אחת דיבר אלוקים שתיים זו שמעתי'. השם הוא הגדרת המהות של הימים. למרות שאת הנס אנו מגלים בלילה בעיקר, לעומת כל החגים שעיקרם ביום, כאן הימים כולם מוקרנים מגילוי הנס, וצורת השמחה וההלל מתגלה בשם חנוכה. אותה חנוכה המזבח המחודש בימי החשמונאים גילתה צורה חדשה של עבודת ד', עד שכל הימים האלה נקראים על שמה.

עבודת ד' המיוחדת של חנוכה

מדוע נקראים ימי ההלל והשמחה דווקא בשם חנוכה, שם שנראה שאינו מזכיר אף אחד ממרכיבי השעבוד והגאולה כפי שנכתבו על ידי הרמב"ם? לכאורה אף קומה מקומות השעבוד והישועה אינה כלולה בשם 'חנוכה': לא קומת הנפש שהתבטאה בגזירות המעשיות וביטול העסק בתורה ובמצוות, והתגלית בגאולה בישועה וההצלה האלוקיים שהתגלו ממעמקי החיים; לא קומת הרוח שהתגלית בפשיטת היד בממון ובבנות והופיעה בגאולה, בהתגברות שלנו עצמנו על היוונים עד להריגתם; לא קומת הנשמה שהתגלית בחדירה אל הקודש, בטשטוש צורתו ובטומאה שחדרה אל תוכו, והופיעה בישועה המגלה דרך מעשי ידינו את המיית הרחמים האלוקיים, ובחידוש של מלכות ישראל ואף לא עצמיותה של הנשמה שהתגלית בנס כף השמן, הן בהרחבת החיים אל מעבר לרגילותם והן בהתאמת הרחבת חיים זו אל יכולותינו להיות שותפים במתווה התעלות והשתכללות העולם. מדוע שמו של החג הינו דווקא חנוכה, שאינו מזכיר לא את כף השמן, לא את מלכות ישראל, לא את ההצלה מעולם של היוונים ולא את השמחה וההלל?

ננסה להבין זאת דרך הצורה בה מבטא הרמב"ם את השתלשלות האירועים שהובילו להארת החג. הראינו לדעת כי כל מדרגה חדשה, הן בשעבוד והן

בגאולה, הופיעה בכפל. מה משמעות הכפל שבחג זה? כשאנו מביטים על עיצומו של נס, אנחנו רואים שהוא מתגלה בניגוד לכאורה למה שהיינו מצפים. כל חג מביא אותנו למדרגה של שלמות כפי בחינתו: ביציאת מצרים, אל מול הניסיון לטשטש את הצד הלאומי שלנו, נולדנו והיינו לעם. היותנו לעם מגלה תמונת עולם חדשה וצורת דבקות חדשה של 'עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו'; במתן תורה מתגלה הבחירה בנו בנתינת התורה. התורה מחדשת תמונת עולם, ויוצרת דרך חדשה בעבודת ד' עד ש'אתם הדבקים בד' אלוקיכם חיים כולכם היום'; בימים הנוראים אנו מביטים על העולם ממרחב עליון של חפץ ד', מהבורא הקדמון לכל דבר אשר נברא אל הבריאה המקבלת את ערכה בהתאמה לחפץ עליון זה. הימים הנוראים מגלים את ערכם של ישראל, המגלים את המחשבה שקדמה לכל, את קנה המידה שאינו משועבד כלל למציאות. מבט זה מחזיר אותנו לפסח ולשבועות, ומגלה כי החידוש של ימים אלה אינו ביצירת עם אלוקי גרידא, אינו מתגלה אך ורק ביכולת לבנות חיים שלמים על פי יצירה זו. אור הימים הנוראים מגלה כי אורם של ישראל המתאחד עם אורה של תורה, הינו חופשי ומשוחרר מכל שעבוד לאיזו צורה של קטנות הנעוצה בעולם הנברא; מכאן אנו מגיעים לסוכות, הזכר לענני הכבוד, למדרגה העצמית שלנו שאינה באה מחמת איזה הכרח חיצוני, אלא מדרגת חיים שלמה הרואה את מקום קביעותינו ומנוחתנו באלוקות, ואת ההופעה המשמחת את העולם כולו בתור ברקים, שבקנה המידה העולמי מתגלים בתור עראיות, דירת עראי; בפורים עמדנו מול איום בהשמדה שגילתה את ערך הגוף בעם ישראל, ערך ששורשו נעוץ בעתיד, אך המן הרשע 'זיכה' אותנו לגלות שכבר עכשיו, אף בהווה, ואפילו בגלות, האמון הגדול בקדושת הגוף מתגלה.

והנה בחנוכה, כל מה שמופיע, מתגלה בצורה חלקית. מצד אחד זהו הנס היחידי שהתרחש בארץ ישראל, אבל עם כל זה כשהשתחררנו משעבודם של היוונים אמנם חזרה מלכות לישראל, אך זו מלכות חסרה, לא מלכות בית דוד, גם הנבואה לא חזרה, וגם השראת השכינה המיוחדת שבבית המקדש נותרה חסרה. היווניות שחדרה אלינו לא עזבה אותנו והמשיכה

7 עולת ראייה חלק ב' (עמוד שס"ח בהוצאה ישנה) ד"ה הסוכה.

ללפף אותנו במשך הדורות בלבושים שונים, גם כשהתחלפה מלכות יוון במלכות רומי. נס ארצישראלי שהיינו מצפים שיופיע כחותם הניסים בחג מלא, הרי הוא מופיע כשמצוותו המיוחדת היא דווקא בלילה - לעומת רוב החגים שעיקר מצוותם ביום. אם כי הרמב"ם הגדיר ימים אלה כימי הלל וקבע את הלכות ההלל בחנוכה כפי שהזכרנו, מכל מקום אין אמירת ההלל ייחודית דווקא לחנוכה.

אך יותר מכל חסרה מצוה של אכילה ושתייה. בכל החגים יש מצווה באכילה, בפסח במצה, בחג השבועות כולם מודים שצריכים לבטא את צד ה'לכם' באכילה⁸, בחג הסוכות יש מצות אכילה בסוכה, וחלק מתקנת חג הפורים היא משתה ושמחה. והנה בחנוכה אין מצות אכילה, דווקא בארץ ישראל ובנס ארצישראלי, בזמן של חזרת מלכות לישראל, השמחה נשארת רוחנית ואצילית. אין זה בגלל חסר בחינוכיותו של הנס, שהלא דווקא בנס זה פעלנו אנו, מעטים נגד רבים. הנגיעה בחיים נראית כנגיעה שלא הגיעה למילואה וסיומה, ולכן מופיעה לכאורה רק מעין בבואה של חג שעדיין לא יצא אל הפועל במלואו.

אם כך מה אנו חוגגים בחג זה? מתחדשת כאן צורה מיוחדת של עבודת ד' שמצד אחד כל כולה מופיעה וצומחת מתוך המציאות, מעמל המלחמה, דרך הקמת מלכות, מחיפוש שמן ונס המתרחש עד ליכולת שלנו להכין שמן טהור, ומצד שני חג זה נותן מבט וקריאת כיוון של אציליות רוחנית שאינה מתגלה במלואה. הברקת הנשמה בחג זה מקיפה כל כך, שאין היא מתגלה בתור אירוע מסוים אותו מבטאים בהעצמה של חיים בגוף, באכילה ושתייה המגלים כיצד מדרגה רוחנית חדשה מחיה את הגוף, אלא ביכולת שלנו לראות, ולהקשיב לפתיחת פתח של מהלך שלם ומקיף שמצד אחד נוגע בכל החיים כולם, נוגע בכל ההיסטוריה כולה מראשית ועד אחרית, אך הקשבתנו אליו היא הקשבה לרחמים האלוניים העליונים המקיפים את כל המציאות כולה הרבה מעבר לתוכן חיים פרטי כזה או אחר. כשאנחנו אוכלים אנו באים ומגלים כי התוכן הרוחני שהתחדש עלינו בחג מעצים את החיים, מהווה גילוי של כוח חיים יסודי המתגלה בכל אחד ואחד מעם

ישראל. חנוכה מגלה את כח החיים מצד עצמו, שהוא כל כך רחב עד שאינו מתחלק כלל, שהוא מקיף את כולנו בחטיבה אחת ומגלה את ערכם של החיים כולם מראשית ועד אחרית. התגלות זו היא התגלות בתודעה, 'לגלות ולהראות הנס', התגלות בערך חיי הרוח העומדים מעבר לכל אחד ואחד, אך מעמידים אותנו כולנו כאחד במרחב-י'. מתוך מרחב זה כל אחד ואחד מדליק בתוך ביתו. אותה נשמה כוללת מתגלה בגווניה השונים בכל בית ובית מישראל. האכילה והשתייה הרשותיים מקבלים ערך עצמי של עבודת ד' מעצם היותם, החיים הטבעיים לחלוטין מקבלים מבט אחר מכח הארת הנרות. לכן מצות הנרות נערכת על פי הרגליים הסובבות בשוק, במהומת החיים הרגילה. לכן חלק מקהילות ישראל אינם נוהגים ללבוש בגדי שבת בחנוכה. הארת החנוכה היא הארה המגלה ערך מקיף כל כך, המתגלה דווקא בנורמאליות של החיים.

היוונים הפרידו את העולם, יצרו דואליות מובנית במציאות. צורת התודעה היוונית העמידה ניגוד מתמיד בין התודעה התופסת את המופשט והמתיימר להיות רוחני, לבין החושים והגוף התופסים את החלקי והעובר. הממשות החלקית ההווית, נקלטת במהירות הבזק בעולם החושים. החושים יוצרים לנו מבט הנראה כשלם, הם קולטים חלקי דברים ומאחים אותם לדבר שלם בעזרת הדמיון והשכל. קליטה חלקית זו מתיימרת לספר סיפור מלא ולהתעלם ממרחבים נוספים שאינם מתגלים לחושים אך משפיעים מחינוכיותם על הסיטואציה הנידונה. ניתן לראות זאת כשהחושים מתעצמים ביותר ומתגלים ברצון. הרצון הניזון מהחושים יש בו עוצמה אדירה דווקא בגלל 'זכוכית מגדלת' מיוחדת בה הוא משתמש, הוא מעצים ומגדיל חלק של דבר, מה שמאפשר לו להיות בעיוורון זמני מול המציאות כולה. חוה, השומעת את ההדרכה האלוקית שביום אוכלנו מעץ הדעת תיגזר עלינו מיתה, אינה שמה אל ליבה ידיעה זו. הידיעה הזו עצמה נשארת מופשטת ואינה מסוגלת להניע את החיים, מה שמניע את החיים היא ראיית טוב העץ למאכל והתאוה לעיניים. ברגע שגמרה חוה לאכול 'ותיתן גם לאישה - שלא תמות היא ויחיה הוא וישא אחרת'. לפתע, אחרי החטא, חזרה ידיעה

זו והכתה בה ללא רחם, עד שידיעה זו הפכה להיות כח מניע בהחטאת אדם. לומדים מכאן חכמי המוסר על היכולת של הקליטה החושית להתעלם מהמציאות הרחבה. ברגע שתמה הקליטה החושית שעוררה את תאוותה, חזרה לחוה ראה רחבה יותר הכוללת גם ידיעה פנימית של אפשרות המיתה.

היוונים ראו את השניות שבתודעת האדם וראו שניות זו גם בעולם. בחיי ההווה הכלים והנפסדים שולטת האקראיות, אך ישנו הווה אחר, הווה נצחי בעל חוקים נצחיים המתגלים דווקא על ידי השכל. פלא הקשר שבין העולם הרוחני המופשט, הקבוע והנצחי, לבין החיים המקריים, ההווים ונפסדים, הוסבר אצלם כעולם של שניות מבחינה קיומית. האדם, אם בעל נפש הוא, יכול לבחור בין עליצות החיים לבין ההתבוננות השכלית העליונה, אך גם בבחירה כזו הוא אינו מתנתק מהגוף לחלוטין, הוא חי בגוף, מקבל את מקרי הגוף, אבל בוחר בשכל. כשמקימים תרבות לאומית כזו הרי בה עצמה טבוע חותם השניות.

המלכויות ששעבדו את עם ישראל, גילו ביטויים שונים של חטא אדם הראשון. חטא אדם הראשון יצר מצב בו אנו חווים את החלקיות של העולם ומתנתקים ממרחביו בכל רבדי הקיום והנפש, ברגש, בדמיון, בשכל וברצון. אם המצרים מגלים את חטא אדם הראשון בעולם המתנתק מכל מבט עתידי, המתגלה ב'ערוות הארץ' של 'אשר בשר חמורים בשרם', בעולם קבוע שאינו משתנה שאנו חווים ממנו רק את המקריות והחלקיות, שלכן הם עסקו בזימה מחד ובכשפים מאידך; אם הבבלים מגלים את חטא אדם הראשון בגאווה גדולה הגורסת כי מרכז העולם מצוי בבבל, כי אותה חתירה לבנות מגדל המרכז את העולם כולו מסביב לגאווה הבבלית, וצורת החיים של היות גיבור ציד לפני האלקים, לא כלתה ולא בטלה, עד שהיא מופיעה בדמיון המשקיע את עם ישראל בגלות של 'היינו כחולמים'; אם מלכות פרס מגלה את חטא אדם הראשון בשקיעה בחומריות, בהעצמת הרגש הגס המתנתק מכל אצילותו, החומד ומתאוה, ומשעבד את ישראל לייאוש מגאולה קרובה; אם מלכות רומי מרכזת לתוכה את כל כוחות החיים המתגלים ברצון ומחלישה את האחיזה הרצונית שלנו בעתיד המשפיע ומניע את חיי ההווה, הרי שהיוונים פוגעים בשורש של הכל - בתודעה ובשכל.

המבט של אחרי החטא יצר עולם שהדינאמיות שלו נעוצה בזמניות ובחלקיות, והקביעות והקיימות מגלות נצח רוחני. הרומאים ספגו תודעה זו מהיוונים, שכללו אותה ושעבדו גם את הרצון להעצמת חיי ההווה. הרצון המקשר את החיים כולם ומרומם אותם לאחיזה בעתיד הכמוס, משתעבד למבט מלא רשע היוצר אידיאליזציה של חיים מלאי גוף, שבקרבתם תשוקה לעילוי וכיסופים מדומיינים למרחבים. העולם הנוצרי שהתפשט בעולם הרומאי, ענה על צורך זה, מחד הוא מביע תשוקה ל'מלכות השמים', אך מאידך הוא מודע עד כאב להיותנו במלכות הארץ שאיננו מסוגלים להינתק ממנה, ובאמת רק דרך הפריזמה המצומצמת שלה אנו מתבוננים על העולם הרוחני ומגשימים אותו.

היוונים בשעבדם אותנו, יצרו שניות. הם חדרו אל התודעה שלנו וביטלו את הנקודה האחת ההופכת את כל גילויי החיים לתוכן אחד. זו משמעות גזירותיהם, וזו משמעות הרצון שלהם שלא נעסוק בתורה ובמצוות, שלא נבנה חיים שלמים המתגלים בשלל גוונים המביעים את 'שמע ישראל ד' אלוקינו ד' אחד'. נתבענו להתנכר לשמיעה מיוחדת זו של אלוקי ישראל ולכתוב על קרן השור כי אין לנו חלק באלוקי ישראל. הלחץ הגדול שהלחיצו היוונים את הנשמה, הכריח אותנו לבוא אל מעמקיה. הניגוד שבין הנצח לבין הכל והנפסד התברר כניגוד בין שני מבטים העומדים עדיין על רצף אחד של הווה. הנכחת העתיד כמו בפורים לא הועילה אל מול היוונים, כי הם לא נתנו לכל מה שאינו מתגלה באיזשהו קנה מידה של הווה להופיע. אז התפרצה ממעמקי הנשמה תודעה חדשה, ראיית התעלות העולם כמבט האמיתי המקיף של המציאות. אי אפשר לבחון תופעה בלי הקשר התנועה הפנימית שהיא חלק ממנו, כל מה שמבצבץ ומתגלה בהווה, הוא איכות של חיים עליונים יותר. היוונים טשטשו את היחס שבין איכות לבין מהות. כשמתגלה תוכן של חיים, הם רואים אותו כתוכן מהותי, וממילא הם עומדים מול השאלה מהי המהות של הדבר, האם הצד החושי הגלוי או היותו אך גילוי של חוקים נצחיים מופשטים. האיכות של דבר היא הנותנת לו את צביונו וצורתו. איכות זו היא נטף של תנועה ההולכת ומעלה כל הזמן את המציאות, לכן כל איכות מסוגלת להביע בתוכה אינספור מדרגות. רק איכויות שחותם הזמניות טבוע בהן בהכרח, הן כלות ונפסדות. חותם כזה,

הוא הוא חטא אדם הראשון, שהטביע בעולם חיי הווה המתנתקים בהכרח ממשיך ורצף של התקדמות אינסופית. 'ישמח לב מבקשי ד''. עיקר השמחה בעצם הבקשה, כי כל מציאה מובילה למדרגה עליונה יותר¹⁰. הבקשה אינה מטשטשת את המציאה, את חינה וערכה, אלא מבליטה רצף מהותי אחד, החורז את כל האיכויות המתגלות. רצף זה מתגלה ברצון, שכל כולו נעוץ בעתיד הגנוז, ורק מבעדו הוא משקיף על המציאות כחושפת מתוכה בכל נקודת הווה את היחס שבין ה'בכח' הגדול שבעבר, לבין העתיד הכמוס. יחס זה יוצר את מגוון האיכויות, שככל שהן מגלות את ממד הענווה הגדולה, כך הן מסוגלות לגדול ולהתפתח ללא גבול. הענווה מעמידה במרכז הקיום את המרחב עצמו ומתוכו ורק מתוכו, ניתן ערך גדול לכל חווית הקיום הפרטית.

היוונים שעבדו אותנו בכפל, הפרו את מפעם האחדות אליו הוקשבו פעמי רגלינו ההולכים ומתקדמים אלי בית ד', והקב"ה ברוב רחמיו גילה את שיתוף מידת הרחמים במידת הדין העליונה, את מידת הדין כמהות עליונה המתגלה באיכויות מלאות רחמים שאינן מנוגדות לדין, אלא מגלות את ערך קיום העולם. הגאולה המופיעה בכפל מגלה מבעד לכפל, מהות עליונה יותר שאינה מתייראת ממה שנראה כשניות, אלא מגלה את העומק האחד המתגלה במגוון שפות, צורות וגילויים. המבט האחד של התעלות העולם קובע את עיצומם של ימים אלה כימי שמחה והלל, שמחה המופיעה בעצמם של חיי החול, והלל שאינו מתמקד באירוע מסוים אלא חושף לפנינו את הקו ההולך ומתפתח. ארץ ישראל שהיא ארץ חפץ, נחשפת בקו עדין ומקיף הנקלט אצלנו באצילות רוחנית עליונה. בחגי תשרי כולם, מראש השנה ועד חג האסיף, אנו עסוקים בבריאת טובה של השנה. החג הראשון שאחריהם מתגלה בתום החודש השלישי שמאז 'הרת עולם', עת מתחיל להיות העובר ניכר, עת מתחילים הדברים לצאת אל הפועל, אך עדיין זקוקים הם למבט המקיף וחודר עולמי עד. החלקיות הניכרת בחנוכה, היא מצד אחד היכולת להיות עשיר השמח בחלק, המסוגל לראות כיצד 'מבקשי ד' יבינו כל' וכיצד 'ישמח לב מבקשי ד' / כיצד כל מדרגה טומנת בחובה את הכל, וממנה עצמה אנו נושעים, וכיצד אין זה סותר את התביעה המתמידה לשלמות

אינסופית שכל כולה עתידית. אור ימי החנוכה יתגלה במלואו רק בעתיד, עת 'יבוא כל בשר להשתחוות לפני', 'וכל בני בשר יקראו בשמך'. היום, בחנוכה, אנו מתבוננים על חיי הבשר ורואים את הטמון בהם, הרבה מעבר למה שהבשר עצמו חש ומרגיש. דווקא ההתנשאות אל מעל לחיי הגוף, מאפשרת לנו להתבונן באהבה גדולה על כל גילויי החיים, אך נקודת המעבר שבין החושים לאצילות הרוחנית היא עדיין 'חד כיוונית', מהאצילות והרוממות אל הבשר והגוף. כל עוד הבשר עצמו לא מגיע להשתחוות, כל עוד הגוף עצמו לא התרחב להביע קדושה נצחית המתגברת על המוות, אנו נוגעים בו ואיננו נוגעים, אנו מאירים בלילה שכל כולו הכנה ליום שכולו ארוך, אנו מגלים גם בעמקי חושך אור, ומהללים מבעד לו את יוצר אור ובורא חושך, אנו מגלים את מפעם ההתגדלות המתמידה בצורה של 'מוסיף והולך' ואנו קוראים לימים אלה חנוכה, חונכים ומעמידים אבן פינה הנושאת עיניה אל העתיד והיונקת ממנו את כל חיותה¹¹. בשם היום, הכולל את כל מהותו, מתגלה תוכן אחד שהוא הנשמה של הכפל. הכפל נובע מהיחס העמוק שבין העבר הגדול לבין העתיד הכמוס. כשחשים רק את הד הקול של רישומיו על ההווה, נכנסים ההולכים בחושך היווני לסתירות ולשניות, אך 'ד' אור לי' ו'ההולכים בחושך ראו אור גדול', נהירו על נהירו, וכל אותן סתירות הופכות להיות גוונים שונים של האחד המתגלה במלוא היקפו בהתעלות המתמדת - חנוכה.

וכיצד זה מתגלה בפיוט מעוז צור

הפיוט מעוז צור שהתקבל ברוב קהילות ישראל, בניגונים שונים, מקפל בחובו את התוכן הפנימי של חג זה שלכאורה אינו מודגש בשיר. רק בית אחד עסוק כולו במלכות יוון, 'יוונים נקבצו עלי', ואדרבה, הבית הראשון מציין שאין לנו יכולת לחגוג חג זה במילואו כל עוד לא ניצחנו את המלכות הרביעית, מלכות רומי העמלקית, שעל מיגורה אנו מתפללים בבית האחרון. מוסיפים אנו שלושה בתים המפרטים נצחונות אחרים, שחלקם שייכים לחגים אחרים - יציאת מצרים, גלות בבל והיציאה ממנה, וגלות פרס. הראינו

10 עולת ראייה חלק א (עמוד ר בהוצאה ישנה) ד"ה התהללו

11 עולת ראייה א' (עמוד תל"ג בהוצאה ישנה) ד"ה חנוכה, שם (עמוד תל"ה) ד"ה להדליק.

לדעת שעניינו של חנוכה הוא השתלמות אינסופית המקפלת בחובה את חלקיות הדברים, שלכן אורו של חנוכה עצמו מופיע בכפל, מהעתיד השלם מתגלה הוא בהווה החסר והחלקי, מאיר אותו באור משמח ומרומם ושופך את הילת אורו על המהלך הכמוס והעדין של התעלות הכל אל טוב גמור שכל כולו קודש. הפיוט מעוז צור מחדש לא רק מבט מחדש על חנוכה עצמו, אלא שמתוך אור החנוכה, כל המועדים כולם משתנים. לפתע רואים אנו את הקו האחד ההופך את ההיסטוריה שלנו לרצף אחד של התקדמות והתעלות, ומבט זה משנה את אופן ההסתכלות שלנו על הגלות והגאולה.

מעל ארבע המלכויות הפרטיות מתגלה מלכות מצרים כשורש של כל השעבודים. מצרים היא הניגוד המוחלט לעצם המהות שלנו, לעצם יכולתנו להיות בכלל. רק עם יציאת מצרים נולדנו והיינו לעם. כל עוד איננו מסוגלים להתנשא ולרומם את ערך חיינו על פי הגודל הראוי לנו, באים נוגשים שמחד משקפים את מצבנו שבפועל, ומאידך מחייבים אותנו לחדור פנימה ולברר את שורשי הכשלונות שלנו בחשיפה של ממדי עומק שטרם התגלו. הבבלים התגלו כנוגשים המגלים את חוסר היכולת שלנו להרחיב את החיים ללא דעת אלוקים מבוררת. מלכות פרס הופיעה כשאך רצינו לשוב ולגלות קומת חיים שלמה הממלאה את כל רבדי המציאות ומתוכה לבנות את בית המקדש. מצרים עומדת מול הסגולה הפנימית עצמה, מול הנשמה הפנימית החפצה להתגלות, ובבל ופרס עומדות מול הנשמה המתגלה בצורה מסובכת, מול ה'בפועל' של גילוי הנשמה.

לעומתן שתי המלכויות האחרות מכוונות אל התודעה, אל היחס העמוק שבין החכמה לבין הרצון. תודעת חיים זו היא חדשה, היא מבשרת כבר את המבט המכוון אל העתיד. עד מלכות יוון ניסינו באופנים שונים לנבוע מהעבר הגדול, מה'בכח' שהתגלה ביציאת מצרים שהשלמתה מתן תורה. אסתר סוף כל הניסים שניתנו להיכתב. נס שניתן להיכתב נכלל בתורה שבכתב, המגלה את כל מה שטמון בנו בכח, ויוצא אל הפועל קימעא קימעא. חנוכה לא ניתן להיכתב, כי גילוינו אינו נערך ביחס שבין העבר לבין ההווה אלא כל כולו ברק מהעתיד. מלכות יוון מתגלה כניגוד להפניית המבט אל העתיד, שכל כולו נסתר; כניגוד למהותה של תורה שבעל פה; כניגוד

לחיים המעמידים במרכז את חיי הרוח המתגלים לא כסתירה לחיים, אלא כהעשרתם והעמדת מעיין מפכה המעלה את המציאות תדיר. תודעת חיים זו נחשפה לאחר שהתברר כי מה שנבנה במצרים לא סיפק את צרכי הקיום הפנימיים של ארץ ישראל, ונזקקנו להתגלות חדשה שתתן פשר עמוק יותר לצאתנו ממצרים כדי שנוכל לשוב לירושלים בצורה שלמה ומלאה, קבועה ורבת הוד. בחנוכה התגלה הצד העליון כברק העתיד המאפשר לנו לצאת לגלות ארוכה מתוך ודאות פנימית, עד שמצד אחד כבר הכל מאיר וקיים ומצד שני לא נשלם ולא תם סיפור החנוכה.

מְעוֹז צוֹר יִשְׁוּעָתִי לְךָ נָאָה לְשִׁיבָה.

תִּכְוֶן בֵּית תְּפִלָּתִי וְשֵׁם תוֹדָה נִזְבַּח.

לְעֵת תִּכְוֶן מִטְבַּח מִצֵּר הַמִּנְיָה

אֲזֵ אֶגְמֹר בְּשִׁיר מִזְמֹר תְּנַכְתִּי הַמִּזְבֵּחַ

מעוז צור ישועתי. אנו פותחים ומכנים את הקב"ה בשני אופנים 'מעוז' ו'צור', שניהם גילוי של הישועה. העוז הוא היכולת לחדור אל המציאות הגלויה ולכונן בתוכה חיים המותאמים לאור ד'. בחנוכה התברר כי 'דרשו ד' ועוזו' הופך להיות 'ד' עזי ומעוזי¹². עוז הוא ביטוי הבא לסמן פעולה שיכולה להיות מתמשכת לאורך זמן. מעוז הוא ביטוי של מצב קבוע המגדיר מחדש את מערכת היחסים שבין העולם לבין רבונו. היכולת שלנו לראות את העוז האלוהי כמצב הקבוע של העולם כולו, כמעוז, מרוממת את המחשבה עצמה אל פסגתה, אל נקודת ההשקפה שבין האנושיות למה שמעליה¹³.

12 דרישת ד' מעלה את דורשיה למרום האצילות... אבל אם הדרישה הזאת לא תפלוס לה נתיבות גם בחיים הממשיים במקום שיש הבדל גדול בין ענין לענין, בין קודש לחול, בין טמא לטהור ובין טוב לרע, הלא אז הכל יתקלקל בחיים... על כן צריכה היא דרישה עולה ויורדת, נכנסת ויוצאת, עולה במרום החסד, ויורדת ברוח עוז מלא גבורה ואומץ לטהר את החיים ולתמם בבירות רבה את כל דרכיהם... (עולת ראייה עמ' ר"א במהדורה ישנה, ד"ה דרשו).

13 צור - ספר מורה הנבוכים חלק א פרק טז: 'ונצבת על הצור. השען ועמוד על התבוננות היותו יתעלה התחלה שהוא המבוא אשר תגיע ממנו אליו... לקו"ת לאדה"ז פרשת אחרי ד"ה כי ביום הראשון אות ד': 'כמו למשל צור החלמיש שמכין בו להוציא האש,

כשההנהגה האלוקית מתגלה בעולם בצורה קבועה, במעוז המעלה ומרומם את המציאות אל מה שהיא ראויה להיות, מתבררת המחשבה כהבעה של תוכן עליון יותר, שהמחשבה האנושית מגלה את איכותו בעולם. משה רבינו מצטווה 'וניצבת לי על הצור'. כשעומדות להתגלות י"ג מידות הרחמים¹⁴, כשעומד להתגלות קשר עמוק בין מעשי אדם ותחבולותיו לבין ההנהגה האלוקית, מצטווה משה להגיע ולהתייצב ברום פסגת המחשבה האנושית. כנסת ישראל, השושנה העליונה שבתוכה י"ג עלים¹⁵, יושבת על חמישה עלים

שהיסוד האש שבו הוא בכח ובהעלם ולא בפועל, כך כביכול נקרא צור, צור חיינו, כי הוא שורש ומקור לכל שרשי ההויה ושורש ההויה הוא בו בהעלם בכח ולא בפועל... מלבי"ם שמות פרק לג: 'ויאמר ד'. עתה הודיעו השער שהוא מצד אחד נמנע ההשגה ומצד השני אפשרי ההשגה, שהוא להשיג איך יצא המציאות שהוא בעל תכלית מאת הא"ס שהוא בלתי בעל תכלית, ואיך יצא הרבוי מן האחדות, ואיך נתהוה המקום המכיל בתוכו כל העולמות ממי שנעלה מהמקום ומהזמן ומהגבול וכל שנוייהם, שבעיין הזה קבלו חכמי חרשים סוד הצמצום... ועל זה אמר 'ונצבת על הצור', שבהתגלות הצמצום הזה והחלל הפנוי נמדד ונגבל בתוכו כל היצור שרצה לבראות, וכבר כתב במו"נ ח"א ששם צור מורה על כלל המציאות שיצר שעל ידי זה נקרא צור עולמים, ר"ל שבהשגה זו תתייצב להשיג כל היצור שנעשה במקום הזה:

14 עיין פרי עץ חיים שער החנוכה פרק ד' ד"ה מהחברים 'בברכה יש י"ג תיבין נגד י"ג מכילין דרחמי'...

15 הקדמת זוהר א. שמונה קבצים ה' קס"ד: 'ראשית המחשבה של מציאות עולמים צריכה להיות בגבורה, במדת הדין. אין שום רעיון מושכל להמציא בראים והמון עולמים שאחר כך יצטרכו לחסד. החסד אינו אידיאל כי אם לאחר ההתהוות, לאחר שכבר המציאות מופעה ועומדת, לאחר שכח החיים דוחק את היש להיות יש, ולעמדתו הוא צריך לחסד, שאף על פי שאינו כדאי והגון לכך, מאוצר מתנת חנם מחונן אותו אל רחום וחנון, אך אפים ורב חסד. אבל להימצא לכתחילה הוא דבר מאושר רק כשהוא ממלא תפקיד כל כך נחמד, כל כך יפה ומאושר, עד שהוא ראוי להיות על פי הדין, על פי עומק הדין, על פי הדקדוק היותר מכוון שבדין, למציאותו ולכל שפעת טובתו. לזאת עולם חסד יבנה, אחר שאשיותיו הונחו בגבורה. ותורה, שהיא ראשית מחשבת יצירת כל עולמים, מפי הגבורה נתנה. וסוף כל סוף יתאשר העולם, עד שיעמוד בגבורה, ואבירי לב הרחוקים מצדקה - גיבורים, נחמדים, שכל טוב, כל הדר תפארת, נשקף בהם בעומק נשמתם - יהיו כל היצורים. אז ידעו את אור טובו וחסדו הכמוס של אל גבורה, המושל בגבורתו עולם, וישמחו ויעלצו לפני אלהים וישישו בשמחה. והכרזה דתית שהיא נתונה לגמרי ממדת הגבורה, ומתגדרת רק ברוך החסד מתחילה ועד סוף, בשקר יסודה, ולא תעמוד, כי עד ארגיעה לשון שקר, ומרוחקת היא מתפארת עולמים, ומזיו העליון המלא תעצומות ועז לאלהים. אז ירד שריד לאדירים עם, ד' ירד לי בגבורים. ותורת אמת, אשר נתנה מפי הגבורה, בעומק הליכותיה, בתכונת בנין עולמים, מראש מקדם ועד סוף ותכלית הכל. וכנסת

מלאי דין. הקב"ה הבורא את העולם במידת הדין מגלה דרך תודעתנו את עומק הרחמים, אבל רחמים אלה מגלים את מעוז הדין, את הגבורה העליונה לקומם עולם הראוי לרחמים עליונים אלה העומדים למעלה למעלה מכל קנה מידה עולמי מוגבל. הישועה היא הופעת הכח העליון המתגלה בכפל, בתור מעוז ובתור צור, במידת דין עליונה שתוכה רצון אהבה וחסד. הקב"ה הוא צור חיינו, הקב"ה המתגלה ברום המחשבה העליונה, מתגלה בניצוצות, ניצוצות, באופנים שונים שכולם נובעים מאחדות עליונה המסוגלת להתגלות במציאות רבת הגוונים והניגודים, ובעוז לאחד, לרומם ולשגב את העולם כולו אל אור הישועה. המכבים באמירתם 'מי לד' אלי', רוממו את התודעה, ורק מתוכה יצאו להילחם ביוונים, מתוך עומק הדין שהמיינו כיסופי רחמים עליונים.

מצב עליון זה מביא אותנו אל השבח, **מעוז צור ישועתי לך נאה לשבח**. 'בשוא גליו אתה תשבחם', את הגלים המתנשאים ללא מנוחה הקב"ה משקיט. את המיית הנשמה המתנשאת אל על, החורגת מגבולות עולם, בפרט עת היא נחשפת למעוז צור ישועתי, אנו מגלים ומשקטים בשבח¹⁶. **לך נאה לשבח**. היכולת לגלות בעולם את העילוי שלו, את היותו הולך ומשתבח, נובעת מיכולת כינוס הנשמה מלאת המיית הרחמים, המתגלה בעולם בעוז. גבורת החשמונאים גילתה את קביעות הגבורה הפנימית, את יכולת

ישראל, שושנה העליונה, יתבא היא על עליון תקיפין, והיא נאצלת מגבורה שלמעלה, שעומק חסד עולמי עולמים, חסדי דוד הנאמנים, החסדים המהוים את הגבורות היותר אידיאליות, היא המנצחת בכל מלחמות ההויה. עורי עורי לבשי עוז זרוע ד', הלא את היא המחצבת רהב מחוללת תנין.

16 עולת ראיה חלק א' (עמוד קצ"ח בהוצאה ישנה): כל ביטוי של גודל שאנו באים לפאר בו את מלך הכבוד ב"ה, אי אפשר כלל שיבוא בכלי הדיבור אם לא נשקיט את המית הגדולה, שהרי מצד האמת לו דומיה תהילה, ואין שום רעיון וקל וחומר שום דיבור מתאים לפי רוממות התהילה בתפארתה על כן שם שבח, שיש בו גם מענין השקטה והורדת הדרגה, 'בשוא גליו אתה תשבחם' נאה בעקרו על שבחו של מקום.... שם ד"ה נגדלך: ... העידון האצילי האיכותי, השורה בכל המהלך של חיי ההויה, באור החיים השופעים מחסד אל וטובו זהו השבח הפנימי... שם קצ"ט ד"ה מלך: ... שכל ההוויות שנעשו בתכונה כזאת שתמיד יוסיפו מעלה ושבח ממקור היסוד של ההתעלות המוחלטה אשר במכון עוזו הכל נובע ומזהיר, אשר על כן הננו מוסיפים על התואר המופשט 'מלך' גם תואר 'משובח'.

המחשבה להביע תורה, תורה שבעל פה, את יכולת החיים כולם לנבוע מהמייתם העליונה, ואנו נושאים עינינו ואומרים 'לך' לבדך 'נאה לשבח'. כל הנוי שבעולם, כל יופיו והדרו, המתגלים בנוי של עולם, בבית המקדש, בית התפילה, המרכז לתוכו את כל הכיסופים והעריגה הגדולה, ומעמיד אותם נוכח פני ד', כל הנוי הזה מופנה אך אליך ולך לבדך **נאה לשבח**. השבח הנאה, השבח המתגלה בנוי, פונה אליך ומגלה כי 'הנוי והנצח לחי עולמים'.

ועריגה עליונה זו מחפשת מקום כינוס, לבל תהינה נקודות קטנות של עריגה, נטיפי געגוע וכיסופין. התפילה שלנו היום מודעת להיותה התחלה, להיותה הברקה של חיי שעה היונקת חיותה מתקוות בניין שלם, **תיכון בית תפילתי ושם תודה נזבח**. 'לך אזבח זבח תודה'. כל הקרבנות בטלים לעתיד לבוא חוץ מקורבן תודה¹⁷. שבח התפילה פועל בעולם הרוחני את מה שקרבן התודה פועל גם בעולם הגשמי. כשהתעוררה גבורת החשמונאים נוצקה בנו גבורה פנימית, רוחנית אצילית, החיה את מתווה התעלות העולם. התעלות זו בנויה על געגועי הנשמה ההומה לאור עליון שהינו הרבה מעבר ליכולת העולם לשאת. געגועים אלה כשהם מופיעים בפלא הקשר שבין הרוחני לגשמי, יוצרים תנועה והתקדמות מתמדת. רק כשבית המקדש יתכונן, בצורה קבועה ונצחית, אז נוכל להביע את תוכן הנשמה בגוף ובבשר. אמירת תודה מביאה לידי ביטוי את הפליאה, את היחס למעשה שאינו מוכרח, ושכל כולו נובע מיחס רצוני של המיטיב. הקרבן מביע בכל רבדי ההכרה והחיים את התודה העמוקה, הנובעת מהפגישה עם פלאי המציאות הפונים בצורה רצונית אל האדם באשר הוא, להושיעו ולרוממו. קרבן זה הוא למעלה מכל קרבן אחר, כי הוא חושף את קו הרצוניות המעלה את המציאות באופן תדיר.

אך מתי יתכונן בית המקדש? **לעת תכין מטבח מצר המנבח**. מלכות אדום נקראת כאן 'צר המנבח'. הכלב הנובח הוא קליפת עמלק¹⁸. עמלק יוצר מצב בו לכאורה הנשמה אינה מסוגלת להחיות את הגוף. הגוף הרוצה אך לקבל,

17 ילקוט שמעוני פרשת אמור. ספר תפארת ישראל פרק ל: ...ולכך קרבן תודה לא יהיה בטל, כי קרבן תודה מורה כי כל חלופי וחלוקי המציאות אל השם יתברך. וכאשר הכל אל השם יתברך, אז הוא אחד ואין זולתו. ולכך קרבן זה לא יהיה בטל לעתיד.

18 זהר בשלח סה.

ככלב הצווח 'הב הב',¹⁹ העולם שאינו חווה את עצמו כגילוי של מרחב עליון יותר, נתון וכנוס בתודעה מוקטנת המסוגלת מחד לדבר אודות מרחב, אבל בד בבד עם דיבור כזה, הכל נשאר דיבור 'אודות', כל הגעגוע הופך להיות רפוי, מלא רעל של ייאוש שלא רק שאינו מסוגל להרים את העולם, אלא שבמר ייאושו הוא משלים עם כל הרוע המובנה לכאורה במציאות. מול רפש כזה צריך לבוא מעוז צור המסוגל להכין 'מטבח', שאינו מוכן לסבול קיום אך במחשבה של תודעה מחלישה כזו. רק כשנהיה מלאי גבורה עליונה המסוגלת להיות חלק משוב עליון כל כך, היודע כי 'באבוד רשעים רינה', והרינה היא שלהם עצמם, רק אז, **לעת תכין מטבח מצר המנבח אז אגמור בשיר מזמור חנוכת המזבח**. גבורת המכבים יצרה ודאות פנימית של גאולה ההולכת ומופיעה. הגם שיצאנו אחרי מלכות בית חשמונאי לגלות ארוכה שלא נודע קיצה ואין איתנו יודע עד מה, יצאנו מתוך ודאות שמה שנחשף מכח גבורתם, אותו קו מתמיד של התעלות והשתכללות האחוז כל כולו בטוב העתידי ילך ויופיע.

אז אגמור בשיר מזמור חנוכת המזבח. הבדל גדול קיים בין חנוכת המזבח לגמר חנוכת המזבח. 'מזמור שיר חנוכת הבית לדוד'²⁰. בעת ההתחלה, בחנוכת המזבח הזמר קודם לשיר. הזמר הלבבי נובע מעומק העומקים של התפרצות הנשמה. השיר מפציע את עומק הלב גם בשכל. הזמר, כל כולו מוסיקה שאינה מתפענחת בכלי השכל, אלא היא הופעה של תנועת הרצון. כשהרצון אחוז בטוב עליון, המוסיקה שהוא מביע היא מוסיקה העומדת למעלה מכל תו ואות, למעלה מכל גבול, מביעה מוסיקה זו את עצם התנועה, את עצם החפץ, את הקווים הארוכים והעדינים במציאות, המתלבשים בלבוש עדין של יכולת נגיעה והבעה. מתוך הזמר מתגלה השיר, שהגם שהוא כבר מתגלה במילים מסודרות, הוא מנכיח מרחב לא

19 רעיא מהימנא נשא ככד.

20 עולת ראה חלק א' (מהדורה חדשה עמ' קפ"ו): מזמור שיר חנוכת הבית לדוד - הרגש הלבבי, המתעמק בעומק הנפש, הצפון בחגוי החיים שהתפרצותו הביטויית אינה יכולה להתלבש בביטויים כי אם בתנועות קוליות, מסודרות, שמהן בא הזמר. וכשהוא בא ומתפשט, הולך ומתגלה, הולך ומתחבר אל המחשבה המיושבת, אוצר הדיבור והביטוי בגובה גודלה, מקום אשר שם השירה אצורה, משני התכנים ביחד יבוא הענין המורכב של מזמור שיר...

מילולי, שהוא התשתית להבנת האדם. כך הופכת ההבנה לאיכות תודעתית, המגוונת בצבעים רבים את התוכן המהותי המופשט. ההתגלות מהנשמה הנסתרת אל המחשבה המרוממת את הגוף, מתאימה לתחילתו של תהליך, לנקודה הראשונית שממנה מתחילה הדרך לגאולה. בסופה של דרך 'אז אגמור בשיר מזמור'. השכל השירי עצמו יצליח להתעלות ולהתרומם אל מרומי הזמר, יעמיק אותו וישכללו, ויעלה עימו את הבשר כולו, 'יבוא כל בשר להשתחוות לפני'. אור המכבים הוא האור הממצע בין 'מזמור שיר' של חנוכה המזבח לבין 'שיר מזמור' של הגמר. ניצחון המכבים יצר מצב חדש, שאמנם בגלוי עדיין מביע 'מזמור שיר' אך כל כולו חי את תקוות 'שיר מזמור', ומאמנת היכולת לגמור את הכל, הוא מתחיה.

'שירו לו זמרו לו שיחו בכל נפלאותיו'. רוממות תודעה זו שעדיין לנו כלים להכילה, מביאה אותנו לשיחה בכל הנפלאות אשר מעולם ולעתיד. מתוך האור המיוחד המביט מעומק הישועה הצפונה ורואה איך באמת אי אפשר להבין את מציאות ההווה ללא התוכן הפנימי המיוחד של העתיד, נוצרים דגשים חדשים הרואים כל גילוי של יד ד' כנובע מאור עתידי.

רְעוֹת שְׁבַע נִפְשֵׁי בִּיגוֹן כּוּחֵי כֹלָה

חַי מֶרְרוּ בְּקִשֵּׁי בְּשַׁעְבּוֹד מְלָכוֹת עֲגָלָה

וּבִידוֹ הַגְּדוּלָּה הוֹצִיא אֶת הַסִּגְלָה

חַי לְפָרְעָה וְכָל זֶרְעוֹ יִרְדּוּ בְּאָבֶן בְּמַצוֹלָה

רעות שבעה נפשי ביגון כוחי כילה. ימי השמחה של חנוכה, מעמידים במרכז את קשר החיים המתמיד אל הגודל ההולך ומתפתח. גודל זה מאפשר לנו לראות מכלול גם בימי קטנות. אך אם חסרה השמחה, אפילו אם אנו עובדי ד', מתקיימת בנו חלילה מארה הנובעת מ'תחת אשר לא עבדת את ד' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל'. העולם נדמה אז כאוסף של מקרים, מלאי רוע, 'רעות שבעה נפשי', למה? כי 'ביגון כוחי כילה'. הנפש מתמלאת באוסף מקרים ללא קשר ושייכות, והיא מתמלאת יגון. כח החיים הפנימי

המסוגל לעבוד וליצור, להתקדם ולהשתכלל, הולך ונמוג, עד שעצם החיים הופכים להיות בסימן שאלה. **חיי מררו בקושי בשעבוד מלכות עגלה.**

עגלה יפהפיה היא מצרים²¹. העיגוליות המאפיינת את העולם המצרי, אינה מאפשרת לה לשמחה שתשכון בלב. העיגוליות הרואה את העולם כהווה מתמשך שאינו משתנה, אינה מאפשרת להוציא אל הפועל את טבע החיים שלנו, מלאי השמחה עד שאת עצם החיים המצרים ממררים. רק ידו הגדולה של הקב"ה, אותה 'יד חזקה' שהוציאה אותנו ממצרים, יד חזקה שפנימיותה היא הגדלות, כלומר מידת הדין שפנימיותה חסד המגדיל את העולם כולו, היא זו שגילתה את עצם החיים שלנו, את הסגולה הפנימית שאינה משתנה מאמיתתה עם כל השעבוד. **ובידו הגדולה הוציא את הסגולה.** את הסגולה היה צריך רק להוציא, אך גם בעומק השעבוד, עם כל מרירותו, היא התקיימה. מתוך המבט של ימי חנוכה אנו רואים שעצמיותה של הסגולה היא השמחה, ועצמיותה של סגולה זו אינה משתנה, ואינה מקבלת אל תוכה שום שעבוד. כל מרירות החיים וכל היגון אפכו אותנו מבחוץ. ומתי נבחנה הוצאה זו? לא בעשרת המכות כי אם דווקא בקריעת ים סוף: **חיל פרעה וכל זרעו ירדו כאבן במצולה.** הפגישה עם העולם הטבעי והרחבתו, שזהו יסוד הנס של חנוכה, התגלתה עוד קודם לכן בנס גלוי של קריעת ים סוף. הסגולה הצפונה יצאה לחופשי לחלוטין, משוחררת מעולו של פרעה, כשהחלה להתברר אחדות הנס והטבע. בירור זה התגלה ביתר שאת בחנוכה, כשגם מעשי אנוש ותודעתו הפכו להיות גילוי וחלק של ההנהגה האלוקית, ומתוך אור זה אנו מביטים אל ימי שעבוד מצרים ומאירים אותם באור חדש.

21 ירמיהו מ"ו כ'

דְּבִיר קֹדֶשׁוֹ הֵבִיאֵנִי וְגַם שֵׁם לֹא שָׁקַטְתִּי

וְכָא נֹגֵשׁ וְהִגְלֵנִי כִּי זָרִים עֲבַדְתִּי

וַיֵּין רַעַל מִסִּכְתִּי כְּמַעַט שְׁעַבְרָתִי

קֹץ בָּבֶל זָרְבָּבֶל לְקֹץ שְׁבָעִים נוֹשְׁעָתִי

דביר קדשו הביאני. בית המקדש מכונה דביר הקודש, מלשון 'דבר אחד לדור', מנהיג. בית המקדש אינו רק מעמד הנשמה בהתעלותה, כי אם המפגש החי עם העולם כולו והנהגתו. מתוך אורו של חנוכה אנו רואים כי מלוא המשמעות של הישיבה בארץ ישראל, הכיבוש וההתנחלות, הוא ההגעה אל בית המקדש בתור גילוי ההנהגה האלוהית בעולם, שכל כולה קודש, שכל כולה עליונות העומדת למעלה מהמציאות, ושעצם המגע עם מציאות המקדש בתוכנו מעלה את כל ערכי החיים שלנו לקומה אחרת. השלמתה של יציאת מצרים היא ההגעה אל דביר קדשו, והגעה זו לא תיתכן ללא סיוע ממרום, הקב"ה הוא המביאנו אל מדרגת החיים המותאמת ומכוונת למרום הרים.

אך גם שם לא שקטתי. אי השקט הינו פנימי. היכולת לעבוד את ד' בשמחה, היכולת להלל את ד', מתגלה רק כשכל חלקי המציאות מותאמים אל ההיקף הגדול של הקודש. למרות היותנו בארץ ישראל, למרות בניין בית המקדש, עדיין לא הצליחו כל פינות החיים לרומם את עצמם לגובה של הקודש הנתבע מאיתנו בעת מציאות הנהגה גלויה זו של הקודש. אי התאמה זו גרמה לחוסר שקט, לחוסר יכולת לעבוד את ד' בשמחה, לחוסר יכולת לראות בכל דבר את הפלא האלוהי ולשפוך מתוכו אורה ונהרה של 'תהילתי יספרו'. אמנם היות וכבר הסגולה הפנימית יצאה אל הפועל, ממשיך המתווה הפנימי של ההתעלות להתקדם. לכאורה נראה כי נסוגנו אחור במה שנראה לעין שבא נוגש והגלני כי זרים עבדתי, הנגישה מקמצת את החיים, מגלה כי איננו ראויים עדיין להרחבתם, כי כשמרחבים החיים, איננו מסוגלים להביע בתוכם את האחד הכולל כל, עד שלכן זרים עבדתי, בכל מיני עבודות זרות. מצב זה המשיך עד שכל השייכות שלנו לסוד, הפך להיות מרעיל את המציאות ויין רעל מסכתי.

אמנם הגלות צמצמה את היכולת, והניתוק מארץ ישראל אחר ששבנו אליה, יצר מצב שכמעט שעברתי, אכן 'כמעט' - נשארה והמשיכה לפעם נקודת כינוס עליונה של קדושה העומדת מעל כל הטבע, נקודה שאותה אי אפשר לעקור. לעומת מצרים שכמעט נגעו בעצם החיים, בגלות בבל, עצם החיים הקדושים המוארים ממאור הסגולה המשיכו, ולכן היינו צריכים לעבור זיכור גדול של שבעים שנה, המקיפים את כל ימי הבריאה, אך לקץ שבעים נושעתי. המצרים מנוגדים לכמיהה הפנימית הכוללת כל, הבבלים מנוגדים ליחס שבין כמיהה זו ליכולת הביטוי שלה, ולכן כשאנו מתנערים מעפר ומסוגלים לבטא בצורה חדשה כמיהה, צורה הנובעת ממדרגה העומדת למעלה מימי עולם, זו, נגזר דינה של בבל. קץ בכל זרובבל לקץ שבעים נושעתי.

כָּרַת קוֹמַת בְּרוּשׁ בִּיקֵּשׁ אֲגִי בֶן הַמִּדְתָּא

וְנִהְיִיתָה לוֹ לְפַח וּלְמוֹקֵשׁ וְגֵאֲוָתוֹ נִשְׁפָּתָה

רֹאשׁ יְמִינִי נִשְׁאֲתָ וְאוֹיֵב שְׂמוֹ מְחִיתָ

רֵב בְּנִי וְקִנְיָנִי עַל הָעֵץ תָּלִיתָ

כרות קומת ברוש, ביקש אגגי בן המדתא. המן מזרע עמלק בונה את התשתית הרוחנית של הצר המנבח, הכלב, קלי' עמלק. אנו עומדים על סיפה של תקופה חדשה, ומסוגלים להביע קומה שלמה של חיים, קומת ברוש. מדרגה זו שנבנתה בעמל רב במשך שבעים שנה בתוככי הנשמה חפצה להתפרץ. הברוש הוא עץ סרק, פירותיו עתידים להינתן לעתיד, אבל כרגע מתגלה רק כמיהה שבנשמה. הברוש עתיד לפאר את בית המקדש, 'כבוד הלבנון אליך יבוא, ברוש תדהר... לפאר מקום מקדשי'²². כמיהת הנשמה היא העיקרית, והמן הרשע בחושו הפנימי מרגיש שאותה כמיהה עליונה שליוותה בחוסר שקט את הבית הראשון, אותה כמיהה שהבבליים כל כך התנגדו לה, מסוגלת להופיע בדור הזה. את הקומה הזו הוא ביקש להכרית, ולכן גזר גזירה על הגוף, המסוגל להביע בתוכו את גובה הנשמה. היכולת לראות גם בגאולה המופיע ב'יום קטנות', גילוי והופעה של גדלות חיים, היא תודעה של מרדכי

22 ישעיה ס' י"ג

**יָוֹנִים נִקְבְּצוּ עָלַי אֲזִי בִּימֵי חֲשָׁמַיִם
וּפָרְצוּ חוֹמוֹת מִגְדְּלֵי וְטָמְאוּ כָּל הַשָּׁמַיִם
וּמְנוֹתָר קִנְיָנִים נִעְשָׂה גַם לַשּׁוֹשָׁנִים
בְּנֵי בֵּינָה יָמֵי שְׁמוֹנָה קָבְעוּ שִׁיר וְרָנִים**

מתוך המבט הפנימי של 'מעוז צור ישועתי', מתוך המבט הצופה מהסיום אל ההווה, מתברר חנוכה כחג שהמוקד שלו הוא בית המקדש, ומרכזו בחיים הפנימיים שלנו. כלא ההודאה של 'על ניסוך שבכל יום ויום עימנו', מצמיחה את ההודאה על הניסים והנפלאות שבמלחמה, על מה שימסרת גבורים ביד חלשים, על פלא הקושר רוחני בגשמי. קדושת הזמנים עצמה, המתעלה אל מעבר לכך, היא חידוש בגילוי הנשמה. אין אנו חוגגים רק את הניצחון גרידא, הניצחון עצמו נערך לפי מידת היותו גילוי של תוכן מחודש ביחס הנשמה בגוף. גוון חדש מתגלה, גוון שרק בני בינה מבינים, והם קובעים ביום זה שיר שרק מתוכו אנו מרננים. הרננה היא מלבר, מבחוץ, מדרגת הלויים, והשירה היא מדרגת התורה הפנימית של התורה הנקראת שירה, של 'שפתי כהן ישמרו דעת ותורה ישמעו מפיהו'.

ימי שמונה שהתעלו מעל 'קץ השבעים', ימי שמונה המגלים את עומק מחשבתן של ישראל המקיפה הרבה מעבר לימי עולם, נזקקים לבינה גדולה כדי לקבעם בתורת חג. בעבודת המקדש ישנן עבודות המבררות את המדרגה העצמית של הדבקות, זוהי חנוכה המזבח - עבודת הקרבנות המגלה את מציאות קרבת אלוקים בתוכנו; וישנן עבודות החושפות מתוך המאור הפנימי את התוכן של גילוי דבקות זו בכל החיים. המן הרשע התנגד להארה הטבעית הנובעת מעומק הנשמה של כמיהה עליונה זו. אסתר היא סוף כל הניסים המביעים את ה'בכח' שבנשמתנו. בחנוכה מתחיל מבט חדש שלא ניתן להיכתב מחמת מה שהוא נושא את עיניו לעתיד, ומתגלה באצילות המחשבה הרוחנית העדינה. אמנם את כל הטהרות טמאו היוונים, אבל עיקר המצוקה הייתה בטומאת השמיים ובטשטוש שבין הקודש לחול בפרצות שעשו בהיכל. י"ג פרצות פרצו היוונים בהיכל, עד שנזקקנו להארת השושנה העליונה, שיש בה י"ג עלים, י"ג מידות הרחמים. הרחמים העליונים

'ראש ימינו'. אבל כדי שתודעה זו תתגלה, היא צריכה להעמיק יותר בתוכיות הנשמה, להתרומם ולהתנשא. ראש ימינו נישאת, דווקא הלחץ הגדול של המן, המכריח את תודעת מרדכי להתעמק מחד, ולהתגלות מאידך, היא הגורמת למחיתו. על כן לעומת תביעת הרחבת החיים שלנו, מתגלה המחיה לא רק של המן, אלא של כל הרחבת החיים, הנובעת מטומאתו רוב בניו וקניניו על העץ תלית. התליה על העץ מותירה את הבשר בשלמותו, אך מנתקת אותו ממקור חייו. הניסיון של המן לכרות את קומת הברוש, לנתק בין הגובה הנשמתי לבין יכולת התגלותו בבשר, הסתיים בניתוק שבין מאוויי חייו הפנימיים לבין הצד החומרי הגלוי.

אור ימי החנוכה הוא המאפשר לנו לחגוג את פורים בצורה מיוחדת. הלכות רבות התגלו אחרי ימי החנוכה. ההלכה שמגילה נקראת מעבר לימי הפורים הרגילים וההלכה של 'חייב איניש לבסומי בפוריא', מתגלות אחרי ימי החנוכה. אין פורים רק הבהקה של שלמות אור העתיד, אלא יכולת אחיזה מוחלטת בטוב, הגם שהוא מופיע בצורה מוקטנת. הביסוס בפורים ותקנתם של בני הכפרים באשר הם, מגלים את יכולת הקדושה להתגלות בגוונים שונים בכל רבדי החיים. המהלך המתמיד של ההתעלות, המגלה בעת הופעת הסגולה את הרחבת הטבע התגלה בבית ראשון בתור תנועה של כמיהה לגלות את אור הסגולה בכל מרחב החיים. בפורים הוא מתגלה בתור יכולת ראיית כל פרט כגילוי והופעה של תנועה גדולה יותר, היוצרת הקשר של שמחה גדולה בכל החיים.

המרחיבים את המציאות מתעלים מעל כל פירצה, והופכים את הפרצות האלה גם בעולם הטבעי ליכולת גילוי של מרחבי הנשמה המתגלה בתודעה, בבחינה עליונה. **יוונים נקבצו עלי אזי בימי חשמנים.** ובתוך מעמד כהונת החשמנים רמוזים ח' הימים של השמנים, ח'שמנים. כדי לא לאפשר לתודעה הכהנית להתגלות הם **פרצו חומות מגדלי וטמאו כל השמנים.** אנו מתמקדים בעיקרו של הנס, בגילוי של התוכן הפנימי שאינו מותנה כלל בנצחון על היוונים, אלא חידוש עצמי שהתעורר בנו, לא כניגוד ליוונים אלא שמתוך עומק הגבורה התעלינו למדרגה חדשה, רצונית. **ומנותר קנקנים נעשה נס לשושנים.** לאותם אלה ששונים דברי תורה, היונקים חיותם מהנשמה העליונה, מכנסת ישראל המשולה לשושנה. **בני בינה ימי שמונה קבעו שיר נשמתי ומתוכו רננים.** כלפי חוץ, מלבר.²³

היכולת של היוונים להתגבר עלינו נבעה מהחולשה המספרית שלנו. אמנם איכות החיים של בית שני כבר הייתה קשורה אל העתיד, אך במה שלא כל עם ישראל התקבץ בחזרה לארץ, נותרה איכות זו ללא יכולת ביטוי מעשי. באו המכבים וגילו שהגם שהיינו מעטים, איכות החיים היא הקובעת. הלבוש של איכות זו הפך להיות נצחי. איכות זו מרחיבה את המציאות אל מעל לכוחות העצמיים, ואיכות זו, הבנויה על התפתחות מתמדת יוצרת ודאות ותפילה לקירוב הגאולה.

23 עיין עולת ראייה חלק א' עמ' קנ"ז ד"ה קבל

חֲשֹׁף זִרְועַ קִדְשָׁךְ וְקָרַב קֶץ הַיְשׁוּעָה נָקֵם וְנָקְמָת דָּם עֲבֹדֶיךָ מֵאַמָּה הַרְשָׁעָה כִּי אָרְכָה לָנוּ הַשָּׁעָה וְאִין קֶץ לִימֵי הָרָעָה דִּיחָה אֲדָמוֹן בְּצֶל צֶלְמוֹן הָקָם לָנוּ רוּעָה שְׂבָעָה

חשוף זרוע קדשך וקרב קץ הישועה אופיה של התעלות החיים מתגלה קימעה קימעה. גאולה אשר כזו מופיעה בזרוע נטויה, כלומר בהתחלת פעולה שאין לה גמר.²⁴ אחר היד הגדולה שהתגלתה במצרים, אנו מבקשים היחשפות של הזרוע, המופיע את הקודש הכולל כל בחוברת. בעצם חשיפה זו מתקרב קץ הישועה. הקץ, היקיצה, ההתעוררות, היא בעצם ההופעה האלוקית, בעצם החשיפה. הקב"ה גואל תמיד, הקב"ה מעלה תמיד את העולם כולו ואת ישראל במרכזו, אך ימי החנוכה מאפשרים לנו לראות זאת. נרות הקודש המביעים מגמה כוללת כל כך עד שאין לנו רשות להשתמש בהם ולהפכם לנוגעים בנקודה זמנית, מאפשרים לנו לראות בעיני רוח את הכל.

נקום נקמת דם עבדיך מאומה הרשעה הנקמה היא אצילית²⁵, אין בה אף שמץ של ראייה פרטית, של רצון של 'גם לי גם לך'. כל כולה של בקשת הנקמה נובעת מתביעה של טוב מוחלט, שאינו משלים עם קיום של רשע אף בתור אפשרות. הדם הוא הנפש, הדם המזרים חיים בכל הגוף, הוא האמון שלנו בבשר. האומה הרשעה השופכת את דמינו, רוצה להפוך את חיי ישראל לאיזה מין קודש מופשט שנגיעה אין לו עם החיים. הופעת קודש מלא גבורה, מעוז וצור, זרוע מלאת קודש, חוקקת בעולם טוב שאינו חלש ונרפה, אלא טוב מוחלט שרק הוא מסוגל להעלות את העולם. **כי ארכה לנו השעה ואין קץ לימי הרעה.** הרצון שלנו לחיות בתוך הזמן, היא ההבנה כי אותה שקיקת נפש עליונה מסוגלת ורוצה לחיות את הרובד הגלוי של החיים. אריכות השעה עד שאין איתנו יודע עד מה, יוצרת מצב בו האיכות

24 הגדה של פסח עולת ראייה חלק ב' (עמ' רע"ט בהוצאה ישנה) 'נטית הזרוע מורה, שלא יצא עדיין אל הפועל כל הטוב אשר דיבר ד' על ישראל, אמנם ניכר שזרועו נטויה עלינו ועוד יגמור הטוב אשר החל'.

25 עולת ראייה חלק א' (עמ' רי"ד בהוצאה ישנה) ד"ה אל נקמות

מעוז צור

הביאור שלהלן הוא ניסיון לתמצת את כל הדפים הקודמים, מתוך הברקת מילות השיר הכוללות כל כך הרבה בחובן.

מְעוֹז צוֹר יִשׁוּעָתִי רבש"ע הוא המעוז. חיבור המעוז, המצב הקבוע של התגלות הגבורה במציאות, עם ההופעה האלוקית המתגלה בצור, בפסגת המחשבה, מוליד את הישועה, אור הגאולה הפנימי. **לֶךְ נָאָה לְשִׁבְתָּ**. המיית הנשמה שוקטת כשהיא מגלה במציאות את תוכן כיסופיה, שכל כולם מופנים אליך. ולך נאה לשבת, יופיו של העולם כולו מופיע בשבח. **תִּכְוֶן בֵּית תְּפִלָּתִי** תכונ את מקום הכינוס של כל העריגה המתגלה בשבח **וְנָשָׂם תוֹדָה נְזִיבָה**. ואז נוכל להביע בכל מלוא החיים, מראשית המחשבה הרצונית עד לגוף ולבשר, את הכרת התודה. **לַעֲת תִּכְוֶן מִטְבַּח מִצֵּר הַמְנִיבָה** קלי' עמלק המתכלה לגמרי **אֶגְמוֹר בְּשִׁיר מְזִמּוֹר חֲנֻכַּת הַמְנִיבָה** גמר חנוכה, מופיע בחידוש האמון בשכל המתגלה בשיר שהוא המשכלל את המיית הנשמה שבזמר. חיבור התודעה והנשמה בצורה הזו מתגלה בעבודה הפנימית של סדר הדבקות שלנו בעבודת המזבח וגומרת את המהלך אותו אנו מתחילים בחנוכה.

רְעוֹת שְׂבָעָה נְפִישֵׁי בְּיָגוֹן כְּחֵי כָלָה עיקר השעבוד היה בביטול השמחה **חַיִּי מְרִירוֹ בְּקִשֵּׁי** עד שעצם החיים כבר עמד בסימן שאלה **בְּשִׁעְבוֹד מְלָכוֹת עֲגֹלָה** בשעבוד מלכות מצרים שהעיגול - חסר יכולת ההתקדמות, העמידה במקום והחזרתיות - הוא שורש אמונתה. **וּבְיָדוֹ הַגְדוֹלָה הוֹצִיאָ אֶת הַסִּגְלָה** היד החזקה מתגלה בחסד מלא גדלות, המוציא אל הפועל את עצם החיים שלנו, את הסגולה, שמכח הופעתה **חֵיל פְּרָעָה וְכָל יָרְעוֹ יִרְדּוּ בְּאֶבֶן בְּמַצוֹלָה** דווקא קריעת ים סוף חשפה את השמחה, המוארת מכוח חנוכה, בהרחבת הטבע אל גודל הנס.

דְּבִיר קָדְשׁוֹ הִבְיָאֵנִי הנהגת העולם על פי הקודש העליון מתגלה בבית המקדש, שם מתבררת תכלית הגעתנו לארץ ישראל. **וְגַם שָׁם לֹא שָׁקֵטָתִי** למרות שיצאנו ממצרים, הגענו לארץ ישראל, ובנינו את בית המקדש, לא

של הקודש שנקנתה לנו בימי המכבים, מתגלה בתור תוכן מופשט ועליון. אריכות השעה, כשאין חשיפה של זרוע הקודש, יוצרת פער שאנו האוחזים בטוב, בעתיד, בקודש, באיכות, בצורה מוחלטת, איננו מתיירים ממנו. אבל 'למה יאמרו הגויים איה נא אלוקים', הגויים הבוחנים את הגילוי האלוקי בתוך מתווה הזמן, מגלים לנו את הצורך להתגלות בגוף. ולכן **דחה אדמון בצל צלמון**. הזמן של עשיו, הוא זמן נטול קודש, שלכן לא נותרה אפשרות להעלותו, אלא רק דרך ייסורי הגיהנם, הצלמון. כשאחוזים ברוח, מתפתחת סבלנות מהותית הממתיקה את כל הייסורים, עד שכל בקשתינו היא 'לשמך תן כבוד'. דחיית אדום לגיהנם מגלה כי השעה אינה ארוכה באמת, וגילוי זה עצמו מקרב את קץ הישועה עד **שהקם לנו רועה שבעה** ויש המוסיפים 'מחה פשע וגם רשע'. מחיית החטאים היא בגילוי הרועים. תפקידו של הרועה הוא לגדל ולחיות, 'רועה אמונה'.

הקמת רועה השבעה באה מתוך 'שיחו בכל נפלאותיו'. אחר ששחנו בכל הנפלאות ממצרים ועד הנה, והפנינו מבטינו אל העתיד הגדול, מתברר שהקו של ההתעלות הוא המחיה אותנו. זהו רועה השבעה המופיע בצורה של קוממיות - **הקם לנו**. אם התחלנו בבקשה של הופעה עליונה 'לעת תכין מטבח', 'נקום נקמת דם עבדיך', עתה אנו מבקשים שתוכן הקודש יופיע אל תוכנו ומתוכנו, בהקמת רועה שבעה.

על גבי שבעת הרועים מתגלה רועה הרועים השמיני, המקור והתוך הפנימי של הרועים. חפץ הגידול המתמיד של הרועים נובע מאור עליון של מציאות מתמדת של התעלות, שרועה השבעה חושף. החיבור שבין רועה השבעה לשבעת הרועים מוליד שמונה נסיכי אדם. הנסיך לעומת הרועה, עניינו הוא בעצם הקיום, באמון במציאות. לבן מלך אין תפקיד מוגדר אלא יש מהות פנימית חיה וקיימת. שמונה נסיכי אדם הם שמונת ימי חנוכה. כל ישראל הם 'בני מלכים', נסיכים, הבונים את האמון בעולם. דווקא מתוך האור הגדול ותביעת הקץ אנו מסוגלים לגלות את האור המצוי תמיד, להתמלא שמחה והלל לקב"ה ולהפוך את חנוכה המאירה מאור העתיד לימי שמחה והלל. חג שמח.

הצלחנו להתאים את הרחבת החיים לכמיהת הסגולה הפנימית וּבָא נֹגֶשׁ וְהִגְלִי כִּי זָרִים עֲבַדְתִּי חוֹסֵר הַתְּאֵמָה זֶה הוּא הַגּוֹרֵם לַעֲבוּדָה זֶרָה, עַד שֶׁבֶּא נֹגֶשׁ מִבְּחוּץ לַקִּמָּץ אֶת כּוּחוֹת הַחַיִּים שֶׁלָנוּ וּלְכַנְסָם בִּגְלוּת, לֹא בֶּאֱרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשֶׁם הַטֵּבַע הוּא הַרְחַבַת הַחַיִּים, כִּי בֶּאֱרֶץ יִשְׂרָאֵל וְיִין רָעַל מְסַכְּתִי כָל הַשְּׁיִיכוֹת לַסּוּד, הוֹפִיעָה בַּצּוּרָה הַמֵּרְעִילָה אֶת הַחַיִּים. מִצַּב נֹרָא זֶה גֵּרָם לָמָּה שֶׁאִפִּילוּ בִּגְלוּת לֹא נִטְהַרְנוּ לַגִּמְרִי וּכְמִעֵט שְׁעַבְדְּתִי בִּגְלוּת, 'כְּמַעֵט', אֲבָל נֹתֵרָה נְקוּדַת הַכִּינוּס הַפְּנִימִית וְלִכֵּן אֹרֶךְ הַסְּגוּלָה שֶׁהֵאִיר גַּם אֵז, יִצֵּר וְדֹאוֹת שֶׁל גִּאוּלָּה קִיץ בְּכָל זֶרְבָבֵל לְקִיץ שְׁבָעִים נוֹשְׁעִי נִזְקַקְנוּ לִשְׁבָעִים שָׁנָה לַהֲקִיף אֶת כָּל קֵנָה הַמִּידָה שֶׁל הַבְּרִיאָה כְּדִי לְהִיטֵרָה, אֲבָל כִּשְׁהִטְהַרָה הַפְּנִימִית הוֹפִיעָה, הַתְּגָלָה מִיִּיד, בַּד בַּבַּד, קִיצָה שֶׁל בָּבֶל הַמְּנוּגַדֶּת כָּל כֵּךְ לִשְׁאִיפָה עֲלִיוֹנָה זֹאת.

כָּרַת קוֹמַת בְּרוּשׁ, בְּקִישׁ אֶגְגִּי בֶן הַמִּדְבָּרָה הַעֲמִלְקִיּוֹת מִזֶּהָה בַּחוּשָׁה הַפְּנִימִי אֶת קוֹמַת הַבְּרוּשׁ, שֶׁאֲמַנָּם עֲדִיין הוּא עֵץ סָרֵק לֹלָא פִירוֹת, אֵךְ עֵתִיד לִפְאֵר אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. הַמֵּן מִזֶּהָה אֶת הַכֶּשֶׁר הַחַיִּים הַפְּנִימִיִּים הַחֲפָצִים לַהֲתַפְרֹץ וְלִהְבִּיעַ בְּקוֹמָה שְׁלֵמָה, בְּכָל מִרְחַב הַחַיִּים, אֶת כִּסּוּפֵי הַנִּשְׁמָה. לִכֵּן רָצָה לְכַרּוֹת וְנִהְיָתָה לוֹ לִפְחָ וְלִמּוֹקֶשׁ וְגִאֲוָתוֹ נִשְׁבָּתָה אֵךְ זֶה עֲצָמוֹ נִהְיָה לוֹ לִפְחָ וּמוֹקֶשׁ כִּי רֹאשׁ יְמִינִי נִשְׁאָתָה הַתּוֹדָעָה שֶׁל מִרְדְּכִי הַתְּרוֹמָמָה וְחִדְרָה אֶל תּוֹךְ מַעֲמָקָיָה וּמִתּוֹכָהּ וְאוֹיֵב שְׁמוֹ מְחִיתָ כָּל מֵהוּתוֹ הַפְּנִימִית נִמְחַתָּה מִסֵּדֶר הָעוֹלָם רֹב בָּנָיו וְקִנְיָנָיו עַל הָעֵץ תְּלִיתָ אֶל מוֹל הַרְחַבַת הַחַיִּים הַעֲמִלְקִית, הַמִּתְבַּטָּאת בְּבָנִים וּבַעוֹשֵׁר, הַמִּתְנַתֶּקֶת מֵהַחַיִּים בְּתִלִּיתָם, מִתְּגָלִים הַחַיִּים שֶׁלָנוּ מִלֵּאִי הָאֲמוֹן בְּגוֹף וּבַבֶּשֶׁר.

יוֹנִים נִקְבְּצוּ עָלֵי אֵזִי בִּימֵי חֲשָׁמָנִים ח'שְׁמָנִים הַמְּבִיעִים אֶת הָאִיכוֹת הַפְּנִימִית, מִלֵּאִת תּוֹדָעָה חִיָּה, הַנוֹשֶׁאת עֵינָהּ אֵלֵי עֵתִיד, וְרַק מִתּוֹכוֹ, מִתְּבוֹנֶנֶת עַל חִיָּה הַהוּוּה, הַדְּלִים אֲמַנָּם בְּגִילוּיִם, אֵךְ מִלֵּאִי אִיכוֹת שֶׁל עוֹשֵׁר פְּנִימִי. הַיּוֹנוֹנִים פִּעְלוּ כְּנֶגֶד אִיכוֹת זֹאת וְלִכֵּן וּפְרָצוּ חוֹמוֹת מְגִדְלֵי וְטִמְאֻ כָּל הַשְּׁמָנִים הַנִּיגוּד הַעִיקָרִי הוּא בְּקוּדֶשׁ, בַּטֶּשֶׁטוּשׁ שְׁבִין קוּדֶשׁ לַחֹל, בְּפִרְיַת הַמְּגִדְלִים, וּבַטּוֹמָאָה שֶׁל הַשְּׁמָנִים הַבָּאִים לְהֵאִיר כִּלְפֵי חוּץ אֶת כְּמִיָּהֵת הַנִּשְׁמָה. וּמִנּוֹתָר קִנְיָנִים נִעֲשֶׂה

נִסְ לְשׁוֹשְׁנִים עִיקְרוֹ שֶׁל נִסְ הוּא אֲצִלָּנוּ, בַּחֲיֵי הַנִּשְׁמָה, הַמְּגָלָה כִּי הָאִיכוֹת הִיא הַקּוֹבְעָה, וְהַטֵּבַע מִתְּרַחֵב אֶל גְּדֻלּוֹ שֶׁל נִסְ. בְּנֵי בִּינָה יְמֵי שְׁמוֹנָה קָבָעוּ שִׁיר וְרִנָּיִם גַּם הַחֵג מִתְּרַחֵב אֶל מַעְבֵּר לִימוֹת עוֹלָם, אֶל הַשְּׁמוֹנָה, שֶׁרַק בְּנֵי בִּינָה הַמִּרְחִיבִים בַּתּוֹדָעָתָם אֶת הַמִּצִּיאוֹת, הַיּוֹנִקִּים מִהַשּׁוֹשְׁנָה הָעֲלִיוֹנָה, מִיִּיִּג מִידוֹת הַרְחָמִים, מִסּוּגָלִים לְקַבֹּעַ אֶת הָאֵרֶת הַנִּסְ בַּתּוֹכָנוּ לְדוֹרוֹת עוֹלָם. וְהֵם קוֹבְעִים אֶת שִׁיר הַנִּשְׁמָה שֶׁרַק מִתּוֹכוֹ מִתְּגָלָה הַרִינָה כִּלְפֵי חוּץ.

חֲשֵׁף זֶרֶע קְדִישָׁה חֲשִׁיפָה מִתּוֹוָה הַהֲתַעֲלוֹת הַמִּתְמַדָּת הַמּוֹבַעַת בַּזְרוּעַ מַעוֹרֶרֶת אֶת הַיִּשּׁוּעָה וְקָרֵב קִיץ הַיִּשּׁוּעָה אֶת יְקִיצַת הַיִּשּׁוּעָה. נִקְם נִקְמָת דָּם עֲבָדֶיךָ מֵאֲמָהּ הַרְשָׁעָה נִקְמָה אֲצִילִית, הַתּוֹבַעַת טוֹב מוֹחֶלֶט לֹלָא שִׁיּוֹר לְרַע, הַתּוֹבַעַת אֶת הָאֲמוֹן בָּדָם וּבַבֶּשֶׁר הַיְּכוּלִים וְרֹאוּיִם לְהִבִּיעַ קוּדֶשׁ עֲלִיוֹן. כִּי אֲרָכָה לָנוּ הַשָּׁעָה אֲרִיכוֹת הַשָּׁעָה אֵינָה מֵאֲפִשֶׁרֶת לְקוּדֶשׁ לַהֲתַגְלוֹת בַּסְּפִירַת הַחַיִּים הַגְּלוּיִים וְיֵשׁ בַּזֶּה חִלּוּל ד' כִּי הַתּוֹדָעָה הַגְּלוּיָה רּוֹאָה אֵז אֶת הָרוּעַ חֲלִילָה, כְּמִצַּב הַקּוֹבַע שֶׁל הַמִּצִּיאוֹת עַד שֶׁ וְאֵין קִיץ לִימֵי הַרְשָׁעָה וְהַקּוּדֶשׁ הוֹפֵךְ לְהִיּוֹת מוֹפְשֵׁט עִם כָּל כְּמִיָּהֵתוֹ לַהֲתַגְלוֹת. דִּחָה אֲדָמוֹן בְּצִל צִלְמוֹן חִי אָדוֹם מִלֵּאִי הַרְשָׁעָה יְכוּלִים לְהִיטֵרָה רַק דֶּרֶךְ יִיסוּרֵי הַגִּיָּהֵנִם. הֵקֵם לָנוּ רוּעָה שְׁבָעָה הָרוּעִים הַמְּגִדְלִים, נִזְקָקִים לְרוּעָה הָרוּעִים, לְקוֹ הַהֲתַעֲלוֹת הַמִּתְמַדָּת.

רעותא
בית שמואל